“BAKI FOND BİRJASI”
QAPALI SƏHMDAR CƏMİYYƏTİ

31 dekabr 2015-ci il tarixinə
Maliyyə Hesabatları və
Müstəqil Auditorların Rəyi

Mündəricat

Maliyyə hesabatlari

Rəhbərliyin məsuliyyəti haqqında hesabat 1
Müstəqil auditorların rəyi 2
Məcmu gəlirlər haqqında hesabat 3
Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat 4
Kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat 5
Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat 6

Maliyyə hesabatlarına qeydlər

1. Ümumi məlumat 7
2. Əsas mühasibat uçotu siyasətləri 8
3. Yeni və ya yenidən baxılmış standartlar və şərhlərin qəbul olunması 14
4. Əqdlər üzrə tarif gəlirləri 18
5. Digər xidmət gəlirləri 18
6. Ümumi və inzibati xərclər 19
7. Mənfəət Vergisi 19
8. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri 21
9. Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər 21
10. Digər aktivlər 21
11. Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlər 22
12. Digər öhdəliklər 23
13. Səhmdar kapitalı 23
14. Maliyyə və şərti öhdəliklər 23
15. Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar 24
16. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri 25
17. Kapitalın idarə olunması 25
18. Riskin idarə olunması siyasətləri 26

31 dekabr 2015-ci il tarixinə bitən il üzrə maliyyə hesabatlarının hazırlanması və təsdiq edilməsi üzrə rəhbərliyin məsuliyyəti haqqında hesabat

Müstəqil auditorların rəyinin 2 ci səhifədə təqdim olunan və müstəqil auditorların məsuliyyəti ilə əlaqəli şəkildə oxunması tələb olunan bu hesabat "Bakı Fond Birjası" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin (bundan sonra "Şirkət") maliyyə hesabatları ilə bağlı rəhbərliyin məsuliyyətlərini müvafiq olaraq müstəqil auditorların məsuliyyətlərindən fərqləndirmək məqsədilə hazırlanmışdır.

Rəhbərlik Şirkətin 31 dekabr 2015-ci il tarixinə maliyyə vəziyyətini və həmin tarixdə bitən il üzrə əməliyyatlarının nəticələrini, pul vəsaitlərinin hərəkətini və kapitalda baş verən dəyişiklikləri düzgün əks etdirən, habelə Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartlarına ("BMHS") uyğun olan maliyyə hesabatlarının hazırlanmasına görə məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə hesabatlarının hazırlanması ilə əlaqədar olaraq rəhbərlik aşağıdakılara görə məsuliyyət daşıyır:

- Müvafiq mühasibat uçotu prinsiplərinin seçilməsinə və onların ardıcıl surətdə tətbiqinə;
- Məntiqli və məqsədəmüvafiq qərarların verilməsinə və qiymətləndirmələrin aparılmasına;
- Maliyyə hesabatlarında açıqlanmış və izah edilmiş hər hansı mühüm kənarlaşmaların BMHS -ın tələblərinə uyğunluğuna; və
- Şirkətin proqnozlaşdırıla bilən dövr ərzində öz fəaliyyətini davam edəcəyini güman etmək mümkün olmayana qədər maliyyə hesabatlarının fasiləsizlik prinsipi əsasında hazırlanmasına.

Rəhbərlik həmçinin aşağıdakılara görə məsuliyyət daşıyır:

- Şirkət daxilində səmərəli və sağlam daxili nəzarət sisteminin qurulmasına, tətbiqinə və saxlanılmasına;
- Şirkətin maliyyə hesabatlarının BMHS tələblərinə uyğunluğunu təmin etmək məqsədilə Şirkətin maliyyə vəziyyəti barədə hər zaman kifayət qədər dəqiq məlumat verən mühasibat qeydlərinin müvafiq qaydada aparılmasına;
- Normativ mühasibat qeydlərinin Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq aparılmasına;
- Şirkətin aktivlərinin mühafizəsini təmin edə biləcək məqsədəmüvafiq tədbirlərin görülməsinə; və
- Saxtakarlıq hallarının və digər pozuntuların müəyyən edilməsinə və qarşısının alınmasına.

31 dekabr 2015-ci il tarixinə bitən il üzrə aliyyə hesabatları 29 aprel 2016-cı il tarixində buraxılmaq üçün Rəhbərlik tərəfindən təsdiq olunmuşdur.

İdarə Heyəti tərəfindən:

Cənab Fariz Əzizov	Xanım Dilarə Babayeva
İdarə Heyətinin Sədri Bakı, Azərbaycan Respublikası	Maliyyə Direktoru Bakı, Azərbaycan Respublikası
29 aprel 2016-cı il	29 aprel 2016-cı il

ANR Audit MMC

Qara Qarayev prospekti 84/38,
Bakı AZ1096, Azərbaycan
Tel: +99450 223 60 75
www.anraudit.az

Müstəqil auditorun hesabatı

"Bakı Fond Birjası" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin Səhmdarlarına və İdarə Heyətinə

Biz, "Bakı Fond Birjası" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin 31 dekabr 2015-ci il tarixinə maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatı və həmin tarixə tamamlanan il üzrə məcmu gəlirlər, səhmdar kapitalda dəyişikliklər və pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatlarından, eləcə də mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalından və digər izahlı qeydlərdən ibarət maliyyə hesabatlarının auditini apardıq.

Maliyyə hesabatları ilə bağlı rəhbərliyin məsuliyyəti

Rəhbərlik maliyyə hesabatlarının Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartları əsasında hazırlanması və düzgün təqdim edilməsi, həmçinin fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq əhəmiyyətli səhvlər olmayan maliyyə hesabatlarının hazırlanması üçün rəhbərliyin lazım bildiyi daxili nəzarət üzrə məsuliyyət daşıyır.

Auditorun məsuliyyəti

Bizim vəzifəmiz apardığımız audit əsasında maliyyə hesabatları haqqında rəy bildirməkdir. Biz auditi Beynəlxalq Audit Standartlarına uyğun olaraq həyata keçirdik. Həmin standartlar tələb edir ki, biz etik tələbləri təmin etməklə yoxlamanın aparılmasını elə planlaşdıraq və həyata keçirək ki, maliyyə hesabatlarında əks olunmuş məlumatlarda ciddi təhriflərin olmadığına kifayət qədər əmin olaq.

Audit zamanı maliyyə hesabatlarında əks olunan məbləğ və açıqlamaları təsdiq edən audit sübutlarının əldə edilməsi üçün prosedurlar yerinə yetirilir. Bu prosedurlar auditorun mühakiməsindən, o cümlədən maliyyə hesabatlarında səhv və saxtakarlıqla bağlı ciddi təhrif risklərinin qiymətləndirilməsindən asılı olaraq seçilir. Həmin riskləri qiymətləndirərkən, auditor şəraitə münasib olan audit prosedurlarının planlaşdırılması məqsədilə müəssisə tərəfindən maliyyə hesabatlarının hazırlanması və düzgün təqdim edilməsi ilə bağlı olan daxili nəzarət sistemini nəzərdən keçirir, lakin bu zaman müəssisənin daxili nəzarət sisteminin səmərəliliyi barədə rəy bildirmək məqsədini qarşısına qoymur. Audit yoxlamasına həmçinin rəhbərlik tərəfindən tətbiq edilmiş mühasibat uçotu normalarının və verilən mühasibat proqnozlarının müvafiqliyinin, eləcə də maliyyə hesabatlarının ümumi təqdimat şəklinin qiymətləndirilməsi daxildir.

Biz hesab edirik ki, əldə etdiyimiz audit sübutu auditor rəyinin bildirilməsi üçün yetərli və müvafiq əsası təmin edir.

Rəy

Bizim fikrimizcə, maliyyə hesabatları 31 dekabr 2015-ci il tarixinə "Bakı Fond Birjası" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin maliyyə vəziyyətini və həmin tarixdə tamamlanan il üzrə maliyyə nəticələrini və pul vəsaitlərinin hərəkətini Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartlarına uyğun olaraq bütün əhəmiyyətli aspektlər üzrə düzgün əks etdirir.

29 aprel 2016-cı il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

Namiq Abbaslı
Lisenziyalı auditor

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyəti «ANR Audit» Limited Liability Company AZERBAIJAN REPUBLIC

31 dekabr 2015-ci il tarixinə bitən il üzrə məcmu gəlirlər haqqında hesabat
(Azərbaycan manatı ilə)

	Qeydlər	31 dekabr 2015-ci il tarixinə bitən il	31 dekabr 2014-cü il tarixinə bitən il
Əqdlər üzrə tarif gəlirləri	4	376,924	946,393
Digər xidmət gəlirləri	5	120,710	110,369
Cəmi gəlirlər		**497,634**	**1,056,762**
Əmək haqqı və işçilərlə bağlı digər ödənişlər		(745,244)	(688,968)
Ümumi və inzibati xərclər	6	(457,261)	(318,697)
Əmlak və avadanlıqların köhnəlməsi	11	(75,326)	(54,144)
Qeyri-maddi aktivlərin amortizasiyası	11	(41,812)	(40,960)
Satış üçün nəzərdə tutulan qiymətli kağızların satışından mənfəət		24,172	-
Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlərin silinməsindən yaranan gəlir / (zərər)		1,745	(61,829)
Cəmi əməliyyat xərcləri		**(1,293,726)**	**(1,164,598)**
Əməliyyat zərəri		**(796,092)**	**(107,836)**
Faiz gəliri		221,867	204,612
Məzənnə fərqi üzrə gəlir / (xərc)		636,182	(15)
Mənfəət vergisindən əvvəl mənfəət		**61,957**	**96,761**
Mənfəət vergisi xərci	7	(25,621)	(42,078)
İl üzrə mənfəət		**36,336**	**54,683**

İdarə Heyəti tərəfindən:

Cənab Fariz Əzizov

İdarə Heyətinin Sədri
Bakı, Azərbaycan Respublikası

29 aprel 2016-cı il

Xanım Dilarə Babayeva

Maliyyə Direktoru
Bakı, Azərbaycan Respublikası

29 aprel 2016-cı il

31 dekabr 2015-ci il tarixinə maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat
(Azərbaycan manatı ilə)

	Qeydlər	31 dekabr 2015-ci il	31 dekabr 2014-cü il
AKTİVLƏR			
Cari aktivlər			
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	8	30,841	95,370
Komissiya üzrə debitor borcu		36,629	190,671
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	9	2,579,633	2,241,427
Əvvəlcədən ödənilmiş vergilər		1,093	54,023
Digər aktivlər	10	6,110	20,476
Cəmi cari aktivlər		**2,654,306**	**2,601,967**
Uzunmüddətli aktivlər			
Əmlak və avadanlıqlar	11	481,738	451,109
Qeyri-maddi aktivlər	11	224,262	262,494
Cəmi uzunmüddətli aktivlər		**706,000**	**713,603**
CƏMİ AKTİVLƏR		**3,360,306**	**3,315,570**
ÖHDƏLİKLƏR VƏ KAPİTAL			
ÖHDƏLİKLƏR			
Cari öhdəliklər			
Digər öhdəliklər	12	59,192	59,164
Cəmi cari öhdəliklər		**59,192**	**59,164**
Uzunmüddətli öhdəliklər			
Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəlikləri	7	14,555	6,183
Cəmi uzunmüddətli öhdəliklər		**14,555**	**6,183**
CƏMİ ÖHDƏLİKLƏR		**73,747**	**65,347**
KAPİTAL			
Səhmdar kapitalı	13	1,260,000	1,260,000
Emissiya gəliri		151,800	151,800
Bölüşdürülməmiş mənfəət		1,874,759	1,838,423
CƏMİ KAPİTAL		**3,286,559**	**3,250,223**
CƏMİ ÖHDƏLİKLƏR VƏ KAPİTAL		**3,360,306**	**3,315,570**

İdarə Heyəti tərəfindən:

Cənab Fariz Əzizov	Xanım Dilarə Babayeva
İdarə Heyətinin Sədri Bakı, Azərbaycan Respublikası	Maliyyə Direktoru Bakı, Azərbaycan Respublikası
29 aprel 2016-cı il	29 aprel 2016-cı il

31 dekabr 2015-ci il tarixinə bitən il üzrə kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat
(Azərbaycan manatı ilə)

	Səhmdar kapitalı	**Emissiya gəliri**	**Bölüşdürülməmiş mənfəət**	**Cəmi kapital**
31 dekabr 2013-cü il	**1,260,000**	**151,800**	**1,783,740**	**3,195,540**
İl üzrə cəmi mənfəət	-	-	54,683	54,683
31 dekabr 2014-cü il	**1,260,000**	**151,800**	**1,838,423**	**3,250,223**
İl üzrə cəmi mənfəət	-	-	36,336	36,336
31 dekabr 2015-ci il	**1,260,000**	**151,800**	**1,874,759**	**3,286,559**

İdarə Heyəti tərəfindən:

Cənab Fariz Əzizov

İdarə Heyətinin Sədri
Bakı, Azərbaycan Respublikası

29 aprel 2016-cı il

Xanım Dilarə Babayeva

Maliyyə Direktoru
Bakı, Azərbaycan Respublikası

29 aprel 2016-cı il

31 dekabr 2015-ci il tarixinə bitən il üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat
(Azərbaycan manatı ilə)

	Qeydlər	31 dekabr 2015-ci il tarixinə bitən il	31 dekabr 2014-cü il tarixinə bitən il
Əməliyyat fəaliyyətindən yaranan pul vəsaitlərinin hərəkəti:			
Mənfəət vergisindən əvvəl mənfəət		**61,957**	**96,761**
Düzəlişlər:			
Əmlak və avadanlıqların köhnəlməsi	11	75,326	54,144
Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlərin silinməsindən zərər		(1,745)	61,829
Qeyri-maddi aktivlərin amortizasiyası	11	41,812	40,960
Məzənnə fərqi üzrə xərc		(636,182)	15
Əməliyyat aktiv və öhdəliklərində dəyişikliklərdən əvvəl əməliyyat fəaliyyətindən yaranan nağd pul vəsaiti hərəkətləri		**(458,832)**	**253,709**
Əməliyyat aktivlərində və öhdəliklərində dəyişikliklər:			
Digər aktivlərdə azalma		14,366	9,189
Komissiya üzrə debitor borcunda azalma / (artma)		154,042	(104,483)
Əvvəlcədən ödənilmiş vergilərdə azalma / (artma)		52,930	(42,569)
Digər öhdəliklərdə artma		28	40,465
Mənfəət vergisindən əvvəl əməliyyat fəaliyyətindən əldə edilən pul vəsaitləri		**(237,466)**	**156,310**
Ödənilmiş mənfəət vergisi		(17,249)	(33,984)
Əməliyyat fəaliyyətindən əldə edilən xalis pul vəsaitləri		**(254,715)**	**122,326**
Investisiya fəaliyyətindən yaranan pul vəsaitlərinin hərəkəti:			
Əmlak və avadanlıqların alınması	11	(106,210)	(365,562)
Qeyri-maddi aktivlərin alınması	11	(3,580)	(62,021)
Əmlak və avadanlığın satılmasından daxil olan pul vəsaiti		2,000	72,000
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlərdə azalma / (artma)		(338,206)	218,573
İnvestisiya fəaliyyətlərindən yaranan xalis nağd pul vəsaitlərinin məxarici		**(445,996)**	**(137,010)**
Maliyyə fəaliyyətindən yaranan pul vəsaitlərinin hərəkəti:			
Adi səhmlərin buraxılması		-	-
Xarici valyuta dərəcəsinin dəyişməsinin pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinə təsiri		636,182	(15)
Maliyyə əməliyyatlarından yaranan xalis nağd pul vəsaitlərinin mədaxili / (məxarici)		**636,182**	**(15)**
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərində xalis azalma		**(64,529)**	**(14,699)**
PUL VƏSAİTLƏRİ VƏ ONLARIN EKVİVALENTLƏRİ, *ilin əvvəlinə*		95,370	110,069
PUL VƏSAİTLƏRİ VƏ ONLARIN EKVİVALENTLƏRİ, *ilin sonuna*	8	**30,841**	**95,370**

İdarə Heyəti tərəfindən:

Cənab Fariz Əzizov

İdarə Heyətinin Sədri
Bakı, Azərbaycan Respublikası
29 aprel 2016-cı il

Xanım Dilarə Babayeva

Maliyyə Direktoru
Bakı, Azərbaycan Respublikası
29 aprel 2016-cı il

1. Ümumi məlumat

Şirkət və onun əsas fəaliyyəti

“Bakı Fond Birjası” Qapalı Səhmdar Cəmiyyəti (“Şirkət”) 21 iyul 2000-ci il tarixində təsis edilmişdir və Azərbaycan Respublikasında məskunlaşır.

Şirkətin əsas fəaliyyəti - Azərbaycan Respublikası daxilində bütün növ qiymətli kağızlarla ticarət əməliyyatlarının təşkil edilməsidir. Şirkət Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Dövlət Qiymətli Kağızlar Komitəsinin (“DQKK”) verdiyi lisenziya əsasında 2000-ci ilin fevral ayından bəri fəaliyyət göstərir.

Qeydiyyatdan keçmiş ünvanı və fəaliyyət yeri

Şirkətin rəsmi qeydiyyatdan keçmiş hüquqi ünvanı belədir: Azərbaycan Respublikası, Bakı, AZ1000, Bülbül prospekti, 19.

Şirkətin səhmdarları

31 dekabr 2015 və 2014-cü il tarixlərində Şirkətin səhmdarları aşağıdakılar idi:

	31 dekabr 2015-ci il, %	31 dekabr 2014-cü il, %
Azərbaycan Sənaye Bankı ASC	9.52	9.52
Dəmir İnvestisiya Şirkəti QSC	4.76	4.76
Kapital Partners MMC	4.76	4.76
Brokdil-Az MMC	4.76	4.76
Azər-Türk Bank ASC	4.76	4.76
BoB Broker MMC	4.76	4.76
Kapital Bank ASC	4.76	4.76
Global Securities Corporation	4.76	4.76
İstanbul Fond Birjası	4.76	4.76
Mars İnvestment MMC	4.76	4.76
Respublika İnvest MMC	4.76	4.76
Standart Kapital MMC	4.76	4.76
Kapital Menecment İnvestisiya Şirkəti ASC	4.76	4.76
Azərbaycan Beynəlxalq Bankı ASC	4.76	4.76
UniKapital İnvestisiya Şirkəti ASC	4.76	4.76
Yunayted Kredit Bank ASC	4.76	4.76
Yapı Kredi Yatırım MMC	4.76	4.76
Kaspian Faynanşl MMC	4.76	4.76
Xalq Kapital MMC	4.76	4.76
İnvest-AZ İnvestisiya Şirkəti QSC	4.76	4.76
Cəmi	**100**	**100**

Şirkətin əməliyyat mühiti

Ölkədə iqtisadi meyllərdə irəliləyişlər olarkən, Azərbaycan Respublikası üzə çıxan bazarın xüsusi xarakterlərini göstərməyə davam edir. Bu xüsusiyyətlər Azərbaycan Respublikasından kənarda bir çox ölkələrdə sərbəst dönərli olmayan, məhdud valyuta nəzarəti və nisbətən yüksək inflyasiyanı daxil edir, lakin bunları mövcudluğu ilə məhdudlaşmır. Azərbaycan Respublikasında ən çox dəyişən şərhli və tez-tez dəyişikliklər olan vergi, valyuta və gömrük qanunvericiliyidir.

Azərbaycan Respublikasının gələcək iqtisadi istiqaməti geniş şəkildə iqtisadi, maliyyə və monetar ölçülərin hökümət tərəfindən vergi, hüquqi qanunvericilik və siyasi inkişafın öhdəsinə götürülməsindən asılıdır.

2. Əsas mühasibat uçotu siyasətləri

Hesabatların uyğunluğunun bəyanatı

Şirkətin hazırkı maliyyə hesabatları Mühasibat Uçotunun Beynəlxalq Standartları Şurası tərəfindən dərc edilmiş Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartları (“MHBS”) və Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına Şərhlər Komitəsi tərəfindən dərc edilmiş şərhlər əsasında hazırlanmışdır.

Fəaliyyətin fasiləsizliyi prinsipi

Bu maliyyə hesabatları Şirkətin fasiləsizlik prinsipi əsasında fəaliyyət göstərməsini və yaxın gələcəkdə işini normal şərtlər altında davam etdirəcəyini nəzərdə tutur.

Təqdimatın digər əsasları

Bu maliyyə hesabatları əksi göstərilmədiyi hallarda Azərbaycan manatı (“AZN”) ilə təqdim edilmişdir. Bu maliyyə hesabatları, maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərdə tanınması və satıla bilən maliyyə alətlərinin yenidən qiymətləndirilməsi əsasında, ilkin dəyər prinsiplərinə əsasən hazırlanmışdır.

Şirkət mühasibat sistemini Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun şəkildə təşkil edir. Bu maliyyə hesabatlarını hazırlayarkən yerli mühasibat prinsiplərinə uyğun tərtib edilmiş mühasibat sistemindən istifadə edilmiş və hesabatlara MHBS-na uyğunlaşdırılmaq məqsədilə düzəlişlər edilmişdir. Bu düzəlişlərə əməliyyatların iqtisadi mahiyyətini əks etdirmək üçün müəyyən təsnifləşdirilmələr, həmçinin müəyyən aktiv və öhdəliklərin, eləcə də gəlir və xərclərin maliyyə hesabatlarındakı maddələrə uyğunlaşdırılması məqsədilə edilən yenidən təsnifləşdirilmələr aiddir.

Əsas mühasibat prinsipləri üzrə xülasə aşağıda təqdim edilir:

Gəlir və xərclərin tanınması

Gəlir iqtisadi faydanın Şirkətə gələcəyi təqdirdə və gəlirin etibarlı ölçülə bilindiyi halda tanınır. Xərclər çəkildiyi zamanda tanınır. Gəlirin tanınmasından əvvəl aşağıdakı xüsusi tanınma şərtləri də ödənməlidir:

- Əqdlər üzrə tarif (ticarət əlaqəli və ya xidmət) gəlirləri uyğun xidmətin göstərildiyi zamanda tanınır;
- Faiz gəlirləri və faiz xərcləri məcmu gəlir hesab atında hesablama metodu əsasında effektiv faiz dərəcəsi ilə tanınır;
- Bütün digər gəlirlər və xərclər hesablama metodu əsasında tanınır.

Effektiv faiz dərəcəsi qiymətləndirilmiş gələcək pul ödənişlərini və ya əldə etmələrini (effektiv faiz dərəcəsi, əməliyyat xərci və digər mükafatlar və güzəştlərin tərkib hissəsi olan bütün ödənilmiş və əldə edilmiş haqlar daxil olmaqla) maliyyə alətinin gözlənilən istifadə müddəti vasitəsilə və ya müvafiq hallarda, maliyyə aktivləri və ya maliyyə öhdəliklərinin xalis balans dəyərinə qısa dövrdə dəqiq diskontlaşdırır.

Eyni zamanda, maliyyə aktivi və ya oxşar maliyyə aktivləri qrupu dəyərdəndüşmə zərəri nəticəsində tam silindiyi (bir hissəsinin silindiyi) halda, dəyərdəndüşmə zərərini ölçmək üçün pul vəsaitlərini diskontlaşdıran faiz dərəcəsi istifadə olunmaqla faiz gəliri tanınır.

Ədalətli dəyəri ilə olan aktivlərdən qazanılan faiz, faiz gəlirində təsnifləşdirilir.

Maliyyə alətləri

Şirkət maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəliklərini həmin alət üzrə müqavilə öhdəliyi üzrə tərəf olduqda özünün maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatında tanıyır. Maliyyə aktivlərinin və maliyyə öhdəliklərinin alınması və satılmasının adi yolu hesablaşma tarixli mühasibat istifadə etməklə tanınır.

Maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri ilkin olaraq ədalətli dəyərdə tanınır. Maliyyə aktivlərinin və maliyyə öhdəliklərinin (ədalətli dəyərdə mənfəət və zərər hesabına olan maliyyə aktivlərinin və maliyyə öhdəliklərindən başqa) buraxılması və ya əldə edilməsi ilə bağlı birbaşa əməliyyat xərcləri müvafiq olduğu kimi ilkin tanınmada maliyyə aktivlərinin və ya maliyyə öhdəliklərinin ədalətli dəyərinə əlavə edilir və ya ondan çıxılır. Ədal ətli dəyərdə mənfəət və zərər hesabına olan maliyyə aktivlərinin və maliyyə öhdəliklərinə aid olan əməliyyat xərcləri birbaşa mənfəət və zərər hesabına tanınır.

Maliyyə aktivləri

Maliyyə aktivləri aşağıdakı xüsusi kateqoriyalarda təsnifləşdirilir: "mənfəət və zərər hesabına silinən" maliyyə aktivləri, "bitən dövrə qədər saxlanılan" investisiyalar, "kreditlər və debitor borcları" və "satılmaq üçün nəzərdə tutulmuş" maliyyə aktivləri. Təsnifləşdirmə maliyyə aktivlərinin mahiyyəti və məqsədindən asılıdır və ilkin tanınma zamanı müəyyən edilir.

Ədalətli dəyərin müəyyən edilməsi

Hesabat tarixində aktiv bazarda alınıb-satılan maliyyə alətləri heç bir əməliyyat xərcləri çıxılmamaqla, öz qiymətləndirilmiş bazar qiyməti və ya dilerlərin qoyduğu qiymətdə olur.

Aktiv bazarda nəzərə alınmayan digər maliyyə alətləri üçün ədalətli dəyər müvafiq qiymətləndirmə üsullarını istifadə etməklə müəyyən olunur. Qiymətləndirmə üsuluna xalis cari dəyər üsulu, bazarda olan qiyməti müəyyən olan oxşar alətlər, opsion qiymətləndirmə üsulu və digər müvafiq qiymətləndirmə üsulları aiddir.

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinə məhdudiyyət qoyulmayan müxbir hesablarda olan qalıqlar və ARMB-da və digər banklarda olan müddəti 90 gündən az olan depozitlər aiddir.

Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər

Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər Şirkət tərəfindən banklara birbaşa verilmiş kreditlərdən ibarətdir. Bütün kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər pul vəsaiti qarşı tərəfə verildikdə tanınır. Onlar amortizasiya olunmuş dəyərdən dəyərdəndüşmə üzrə zərər çıxılmaqla hesablanır. Amortizasiya olunmuş dəyər pul vəsaitinin ədalətli dəyəri əsasında başlanma tarixində bazar qiymətinə istinad etməyə əsaslanır.

Əgər Şirkətin əsas müqavilə şərtlərinə uyğun olaraq ala bilməməsi üçün obyektiv sübut varsa, kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlərin dəyərdəndüşməsi üçün kredit riski ehtiyatı yaradılır. Ehtiyatın məbləği balans dəyəri və qiymətləndirilmiş bərpa dəyəri arasındakı fərqdir, alətin orijinal effektiv faiz dərəcəsində diskontlaşdırılan gələcək gözlənilən pul vəsaitlərinin cari dəyərini hesablayır.

Dəyərdəndüşmə üzrə ehtiyat məbləği sonradan silinmədən sonra azalırsa, ehtiyatın azalan hissəsi məcmu gəlir hesabatına dəyərdəndüşmə üzrə ehtiyat kimi kredit edilir. Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər yığıla bilinməyən olduqda, onlar müvafiq dəyərdəndüşməyə görə ehtiyata hesabına silinir. Belə məbləğlər bütün vacib prosedurlar tamamlandırda və zərərin məbləği hesablandıqdan sonra müəyyən edildikdən sonra silinir. Əvvəllər silinmiş məbləğin sonradan geri ödənilməsi halı gəlir kimi tanınaraq digər gəlirlərə daxil edilir.

Bankda olan depozitlərə görə qazanılan faiz gəliri effektiv faiz metodu ilə hesablanır və məcmu gəlir hesabatında faiz gəliri kimi əks etdirilir.

Maliyyə aktivlərinin yenidən təsnifləşdirilməsi

Əgər qeyri-törəmə maliyyə alətləri ticarət üçün saxlanılan kimi təsnifləşdirilibsə və satış məqsədilə ilə saxlanmırsa, o aşağıdakı halların birində mənfəət və zərər hesabına ədalətli dəyərdə yenidən təsnifləşdirilməlidir:

- Əgər Şirkətin maliyyə aktivini nəzərdə tutulan dövrə və ya bitmə dövrünə qədər saxlaması niyyəti varsa, yuxarıda göstərilən kreditlər və debitor borcları tərifinə cavab verən maliyyə aktivləri kreditlər və debitor borcları kateqoriyasına aid edilə bilər;
- Digər maliyyə aktivlər satıla bilən maliyyə aktivləri və ya ödəniş tarixinə qədər saxlanılan investisiyalar kimi nadir hallarda təsnifləşdirilə bilər

Kreditlər və debitor borcu təriflərinə cavab verən satıla bilən maliyyə aktivləri kimi təsnifləşdirilən maliyyə aktivi əgər Şirkətin onu nəzərdə tutulan dövrə və ya bitmə dövrünə qədər saxlamaq niyyəti varsa, Şirkətin krediti və ya debitor borcu kateqoriyasına təsnifləşdirilə bilər.

Maliyyə alətləri onların təsnifləşdirilməsi tarixində ədalətli dəyərlə təsnifləşdirilə bilər. Artıq mənfəət və zərər hesabında tanınmış hər hansı qazanc və ya zərər qaytarılmır. Maliyyə alətinin yenidən təsnifləşdirmə tarixinə olan ədalətli dəyəri uyğun olaraq onun yeni dəyəri və ya amortizasiya olunmuş dəyəri olur.

Maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi

Şirkət maliyyə aktivi və ya maliyyə aktivləri qrupunun dəyərsizləşməsinə dair obyektiv sübutun olub-olmamasını müəyyən etmək məqsədilə hər hesabat tarixində qiymətləndirmə aparır. Maliyyə aktivi və ya maliyyə aktivləri qrupu yalnız o halda dəyərsizləşmiş hesab olunur ki, aktivin ilkin uçotundan sonra baş vermiş bir və ya bir neçə hadisə (baş vermiş “zərər hadisəsi”) nəticəsində dəyərsizləşmənin baş verməsinə dair obyektiv sübut movcud olsun və bu zərər hadisəsi (və ya hadisələri) maliyyə aktivi və ya maliyyə aktivləri qrupu üzrə təxmin edilən gələcək pul vəsaiti axınlarına etibarlı şəkildə təxmin edilə bilən təsir göstərsin.

Dəyərsizləşməyə dair subutlara borcalanın və ya borcalanlar qrupunun əhəmiyyətli maliyyə çətinliyi ilə üzləşməsi, faiz və ya əsas məbləğin ödənilməməsi və ya odənişlərdə gecikmə olmasını göstərən əlamətlər, onların müflisləşməsi və ya maliyyə strukturunun yenidən təşkil edilməsi ehtimalı və gecikdirilmiş ödənişlərdə və ya iqtisadi şəraitdə baş verən və defoltla əlaqəli olan dəyişikliklər kimi müşahidə edilə bilən məlumatların təxmin edilən gələcək pul vəsaiti axınlarında qiymətləndirilə bilən azalma olmasını göstərməsi halları daxildir.

Maliyyə aktivlərinin uçotdan silinməsi

Şirkət maliyyə aktivini yalnız aktivlə əlaqədar pul vəsaiti axınlarına müqavilə üzrə hüquqların müddəti başa çatdıqda və ya maliyyə aktivini və aktivə sahibliklə əlaqədar olan əhəmiyyətli dərəcədə bütün riskləri və faydaları başqa müəssisəyə ötürdükdə uçotdan silir.Əg ər Şirkət sahibliklə əlaqədar olan əhəmiyyətli dərəcədə bütün riskləri və faydaları ötürmürsə və ya saxlamırsa və ötürülən aktiv üzrə nəzarət hüququnu saxlamağa davam edirsə, bu zaman Şirkət aktiv üzrə saxlanılmış payını və ödənilməsi ehtimal edilən məbləğlər üzrə əlaqədar öhdəlikləri uçota alır.

Əgər Şirkət ötürülmüş maliyyə aktivinə sahibliklə əlaqədar olan əhəmiyyətli dərəcədə bütün riskləri və faydaları saxlayırsa, bu zaman Şirkət maliyyə aktivini uçota almaqda davam edir və eyni zamanda alınmış məbləğləri girovla təmin olunmuş borc öhdəliyi kimi tanıyır.

Maliyyə aktivinin tamamilə uçotdan silinməsi zamanı aktivin balans dəyəri və alınmış və alınacaq məbləğlərin və digər məcmu gəlirlərdə tanınmış və kapital hesabında yığılmış ümumi gəlir və ya zərərin cəmi arasındakı fərq mənfəət və zərər hesablarında tanınır.

Maliyyə aktivinin tamamilə uçotdan silinmədiyi hallarda (məsələn, Şirkət ötürülmüş aktivin bir hissəsini yenidən almaq imkanını saxladıqda və ya sahibliklə əlaqədar olan əhəmiyyətli dərəcədə bütün risklərin və faydaların saxlanması ilə nəticələnməyən kiçik bir hissəsini saxladıqda və Şirkət nəzarət hüququnu özündə saxladıqda) Şirkət maliyyə aktivinin əvvəlki balans dəyərini davam edən iştirak üzrə uçota almağa davam etdiyi hissə və artıq uçota almadığı hissə arasında ötürmə tarixində o hissələrin nisbi ədalətli dəyərləri əsasında bölüşdürür. Artıq uçota alınmayan hissə üzrə bölüşdürülmüş balans dəyəri və artıq uçota alınmayan hissə üzrə alınmış məbləğin və ona aid edilmiş digər məcmu gəlirlərdə tanınmış ümumi gəlir və ya zərərin cəmi arasındakı fərq mənfəət və zərər hesablarında tanınır. Digər məcmu gəlirlərdə tanınmış ümumi gəlir və ya zərər uçota alınmaqda davam edən hissə və artıq uçota alınmayan hissə arasında o hissələrin nisbi ədalətli dəyərləri əsasında bölüşdürülür.

Maliyyə öhdəlikləri

Maliyyə öhdəlikləri “MZHƏD (m ənfəət və zərər hesabına ədalətli dəyərlə) maliyyə öhdəlikləri” və ya “digər maliyyə öhdəlikləri” kimi təsnifləşdirilir.

MZHƏD

Maliyyə öhdəlikləri ticarət məqsədləri ilə saxlanıldıqda və ya xüsusi olaraq MZƏD n əzərdə tutulduqda MZHƏD maliyyə öhdəlikləri kimi təsnifləşdirilir.

MZHƏD maliyyə öhdəlikləri ədalətli dəyərlə göstərilir və yenidən qiymətləndirmə zamanı yaranan mənfəət və zərər məbləğləri müvafiq olaraq mənfəət və zərər hesablarında tanınır. Mənfəət və zərər hesablarında tanınan xalis mənfəət və ya zərərə maliyyə öhdəliyi üzrə ödənilən bütün faizlər daxildir və bu məbləğ məcmu gəlir hesabatında “digər gəlirlər/(zərərlər)” bəndində öz əksini tapır.

Digər maliyyə öhdəlikləri

Digər maliyyə öhdəlikləri ilkin olaraq bütün əməliyyat xərcləri çıxıldıqdan sonra ədalətli dəyərlə qiymətləndirilir.

Digər maliyyə öhdəlikləri sonrakı dövrlərdə effektiv faiz dərəcəsi metodundan istifadə etməklə amortizasiya olunmuş maya dəyərində qiymətləndirilir və faiz xərcləri effektiv gəlir əsasında tanınır.

Effektiv faiz dərəcəsi metodu maliyyə öhdəliyinin amortizasiya olunmuş maya dəyərinin hesablanması və faiz xərcinin müvafiq dövrlər üzrə paylaşdırılması metodudur. Effektiv faiz dərəcəsi maliyyə öhdəliyinin gözlənilən istifadə müddəti üzrə və ya (müvafiq olduqda) daha qısa müddət üzrə təxmin edilən gələcəkdə ödəniləcək pul vəsaitlərini maliyyə öhdəliklərinin ilkin tanınma zamanı xalis balans dəyərinə dəqiq diskontlaşdıran dərəcədir.

Maliyyə öhdəliklərinin uçotdan silinməsi

Maliyyə öhdəlikləri yalnız Şirkətin öhdəliklərinin silinməsi, ləğv edilməsi və ya müddətinin başa çatması hallarında uçotdan silinir. Uçotdan silinmiş maliyyə öhdəliyinin balans dəyəri ilə ödənilmiş və ya ödəniləcək məbləğlərin cəmi arasındakı fərq mənfəət və zərər hesablarında tanınır.

Maliyyə aktiv və öhdəliklərinin əvəzləşdirilməsi

Şirkətin tanınmış məbləğləri əvəzləşdirmək üçün müəyyən edilmiş hüququ olduqda və Şirkətin ya ödənişi xalis şəkildə yerinə yetirmək, ya da eyni zamanda aktivi realizasiya etmək və öhdəliyi ödəmək niyyəti olduqda maliyyə aktivləri və öhdəlikləri əvəzləşdirilir və maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda xalis şəkildə göstərilir. Uçotdan silinmə üçün tələblərə cavab verməyən maliyyə aktivinin ötürülməsinin uçotu zamanı Şirkət ötürülən maliyyə aktivini və onunla əlaqəli olan öhdəliyi əvəzləşdirilmir

Əmlak, avadanlıqlar və qeyri-maddi aktivlər

Əmlak və avadanlıqlar yığılmış amortizasiya və ehtimal edilən dəyər azalmaları üzrə ehtiyatlar çıxılmaqla tarixi dəyəri ilə tanınır.

Tikilməkdə olan və istifadəyə hazır olmayan aktivlər üzrə köhnəlmə aktivin nəzərdə tutulan istifadəyə hazır olduğu tarixdən hesablanır.

Köhnəlmə, əmlak və avadanlıqların qalıq dəyərinə onların faydalı iqtisadi ömrü nəzərə alınmaqla hesablanmış dərəcələrdən istifadə etməklə tətbiq edilir. Təxmin edilən faydalı iqtisadi ömür, qalıq dəyərləri və köhnəlmə/amortizasiya metodları hər bir hesabat tarixində yenidən təhlil edilir və təxminlərdə olan dəyişikliklərin təsiri prospektiv olaraq aşağıdakı dərəcələrdə tətbiq edilir.

Nəqliyyat vasitələri	7 ildən 8 ilədək
Kompüter avadanlıqları	5 ildən 6 ilədək
Mebel və avadanlıqlar	5 ildən 7 ilədək
Qeyri-maddi aktivlər	5 ildən 10 ilədək

Təmir və saxlama xərcləri baş verdiyi zaman tanınır və kapitalizasiya kriteriyalarına uyğun gəlməsi halları istisna olmaqla mənfəət və zərər hesablarında əməliyyat xərcləri kimi tanınır.

Ayrıca satın alınmış və müəyyən faydalı ömrü olan qeyri-maddi aktivlər yığılmış amortizasiya və ehtimal edilən dəyər azalmaları üzrə ehtiyatlar çıxılmaqla tarixi dəyəri ilə tanınır. Amortizasiya qeyri-maddi aktivlərin təxmin edilən faydalı ömrü ərzində düz xətt metodu ilə hesablanır. Təxmin edilən faydalı iqtisadi ömür və amortizasiya metodları hər bir hesabat tarixində yenidən təhlil edilir və təxminlərdə olan dəyişikliklərin təsiri prospektiv olaraq tətbiq edilir. Ayrıca satın alınmış və qeyri-müəyyən faydalı ömrü olan qeyri-maddi aktivlər isə ilkin dəyərindən dəyərsizləşmə zərərlərinin məbləği çıxıldıqdan sonra alınan məbləğdə tanınır.

Hər bir hesabat dövrünün sonunda Cəmiyyət öz əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlərinin balans dəyərini həmin aktivlərin dəyərsizləşməyə məruz qaldığını göstərən hər hansı bir halın olub-olmadığını müəyyən etmək üçün onu təhlil edir.Əg ər bu cür əlamətlər mövcud olarsa, aktivin bərpa edilə bilən məbləği dəyərsizləşmə zərərinin həcmini müəyyən etmək üçün hesablanır. Fərdi aktivin bərpa edilə bilən məbləğini qiymətləndirmək mümkün olmadıqda, Cəmiyyət aktivin aid olduğu pul vəsaitləri yaradan vahidin bərpa edilə bilən məbləğini qiymətləndirir.

Əgər aktivin (pul vəsaitləri yaradan vahidin) bərpa edilə bilən məbləği balans dəyərindən aşağı olarsa, aktivlərin (pul vəsaitləri yaradan vahidin) balans dəyəri öz bərpa edilə bilən məbləğinə qədər aşağı salınır. Müvafiq aktiv üzrə dəyərsizləşmə zərərinin yenidən qiymətləndirmə azalması kimi qəbul edildiyi və bu aktivin yenidən qiymətləndirilmiş dəyərlə uçota alındığı hallar istisna olmaqla, dəyərsizləşmə zərəri dərhal mənfəət və zərər hesablarında tanınır.

Dəyərsizləşmə üzrə zərər sonradan əvəzləşdirilərsə, aktivin (və ya pul vəsaitləri yaradan vahidin) balans dəyəri onun yenilənmiş bərpa edilə bilən məbləğinədək elə artırılırki, artırılmış balans dəyəri əvvəlki illərdə aktivin (və ya pul vəsaitləri yaradan vahidin) dəyərsizləşmə zərərinə məruz qalmayacağı təqdirdə bərabər olacağı balans dəyərindən artıq olmasın. Müvafiq aktiv üzrə dəyərsizləşmə zərərinin yenidən qiymətləndirmə azalması kimi qəbul edildiyi və bu aktivin yenidən qiymətləndirilmiş dəyərlə uçota alındığı hallar istisna olmaqla, dəyərsizləşmə zərəri üzrə əvəzləşdirmə dərhal mənfəət və zərər hesablarında tanınır.

Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlər tanınması silinmə zamanı və ya aktivin davamlı istifadəsindən heç bir gələcək iqtisadi faydaların yaranmayacağı təqdirdə dayandırılır. Əmlak v ə avadanlığın xaricolmasından yaranan gəlir və ya itki aktivin balans dəyəri ilə satış gəliri arasındakı fərq kimi göstərilir və mənfəət və zərər hesablarında uçota alınır.

Vergiqoyma

Gəlir vergisi xərci, cari vergi öhdəliyi və təxirə salınmış vergidən ibarətdir.

Cari vergi öhdəliyi il üzrə vergiyə cəlb olunan mənfəətə əsaslanır. Vergiyə cəlb olunan mənfəətə digər illərdə vergiyə cəlb olunan və ya tutulan gəlir və xərc maddələrini daxil olmadığına görə o, məcmu gəlir haqqında hesabatdakı xalis mənfəətdən fərqlənir, həmçinin vergiyə cəlb olunan mənfəətə heç vaxt vergiyə cəlb olunmayan və ya tutulmayan maddələr daxil deyil. Cəmiyyətin cari vergi xərcləri hesabat dövrünün sonuna qüvvədə olan vergi dərəcələrini istifadə etməklə hesablanır.

Təxirə salınmış vergi isə aktiv və öhdəliklərin mühasibat uçotuna uyğun qalıq dəyərləri ilə onların vergiyə uyğun qalıq dəyərləri arasındakı fərqlərdən yaranan və gələcəkdə ödəniləcək və ya geri alınacaq məbləğlərin əsasında hesablanır və bu zaman balans öhdəliyi üsulundan istifadə edilir. Təxirə salınmış vergi öhdəliyi ümumiyyətlə bütün vergi bazasını artıran maddələr üçün hesablanır, təxirə salınmış vergi aktivi isə bu aktivdən gələcəkdə istifadə etmək üçün kifayət qədər mənfəətin olması təxmini nəzərə alınaraq balansda tanınır. Müvəqqəti fərqlərin mühasibat mənfəətinə və vergi mənfəətinə təsir göstərməyən digər aktiv və öhdəliklərin ilkin tanınması zamanı yarandığı hallarda (biznes kombinasiyaları istisna olmaqla), belə vergi aktiv və öhdəlikləri balansda tanınmır.

Təxirə salınmış vergi aktivinin qalıq dəyəri hesabat tarixində nəzərdən keçirilir və əgər gələcəkdəki mənfəət əldə edilməsi ilə bağlı təxminlər bu aktivi reallaşdırmağa imkan vermirsə bu vergi aktivinin dəyəri tam və ya qismən bu təxminlərə uyğunlaşdırılmaq üçün azaldılır.

Təxirə salınmış vergini hesablayarkən vergi aktivinin reallaşdırılması və ya öhdəliyin ödənilməsi zamanı qüvvədə olan vergi dərəcəsindən istifadə edilməlidir. Birbaşa səhmdar kapitalına təsir edən əməliyyatlar istisna olmaqla, təxirə salınmış vergi xərci və ya gəliri birbaşa məcmu gəlir hesabında əks etdirilir. Səhmdar kapitalına təsir edən əməliyyatlarla bağlı təxirə salınmış vergilər də səhmdar kapitalında öz əksini tapır.

Aşağıdakı hallarda təxirə salınmış vergi aktivi və vergi öhdəliyi əvəzləşdirilərək xalis şəkildə təqdim edilə bilər:

- Cəmiyyətin cari mənfəət vergisi aktivini mənfəət vergisi öhdəliyi ilə əvəzləşdirmək üçün qanuni və icrası mümkün olan hüququ mövcud olduqda; və

- Təxirə salınmış aktiv və öhdəliklər bir vergi orqanı tərəfindən qoyulan məbləğlərə aid edilsin və bu vergilər üzrə öhdəlik eyni müəssisəyə məxsus olsun.

Azərbaycan Respublikasında fəaliyyət göstərən şirkətlərin fəaliyyəti nəticəsində digər vergilər də yaranır. Bu vergilər əməliyyat xərclərinin bir hissəsi kimi tanınır və məcmu gəlir hesabatına daxil edilir.

Təqaüd və digər mükafatlar üzrə öhdəliklər

Azərbaycan Respublikası qanunvericiliyinin tələblərinə uyğun olaraq Cəmiyyət işçilərin əmək haqlarından təqaüd ayırmaları tutur və onları dövlət sosial müdafiə fonduna köçürür. Bu cür ayırmaları hesablayarkən təqaüd sisteminin göstərşlərinə müvafiq olaraq işəgötürənlər tərəfindən cari ödənişlərin hesablanması zamanı işçi heyəti üzrə nəzərdə tutlan ümumi xərclərin müəyyən nisbəti götürülür. Belə xərclər müvafiq əmək haqlarının alındığı dövrlərə aid edilir. Təqaüdə çıxdıqda təqaüdlə bağlı bütün ödənişlər dövlət sosial müdafiə fondu tərəfindən yerinə yetirilir. Cəmiyyət Azərbaycan Respublikasının dövlət sosial müdafiə fondu tərəfindən nəzərdə tutulmuş təqaüd proqramından başqa hər hansı bir digər təqaüd proqramlarında iştirak etmir. Bundan əlavə, Cəmiyyətdə hesablanması tələb olunan pensiya müavinətləri və ya kompensasiya edilən digər mühüm müavinətlər mövcud deyildir.

Şərti aktivlər və öhdəliklər

Şərti öhdəliklər maliyyə vəziyyəti hesabatında tanınmır amma bu öhdəliklərlə bağlı pul vəsaitlərinin ödənilməsinin ehtimalı çox az olduğu hallar istisna olmaqla qalan hallarda hesabatlarda açıqlamalar verilir. Şərti aktivlər maliyyə vəziyyəti hesabatında tanınmır amma belə aktivlərlə bağlı iqtisadi mənfəətlərin alınması ehtimalı çox az olduğu hallar istisna olmaqla qalan hallarda hesabatlarda açıqlamalar verilir.

Nizamnamə kapitalı

Adi səhmlər kapital bölümündə təsnifləşdirilir. Adi səhmlərin yerləşdirilməsi ilə əlaqədar olan birbaşa əlavə xərclər bütün vergi təsirləri istisna olmaqla kapitalın azaldılması kimi uçota alınır. Adi səhmər üzrə ödənilən dividendlər kapital bölümündə elan olunduğu dövrdə azalma kimi təqdim edilir.

Hesabat tarixindən sonra elan edilmiş dividendlər 10 saylı Beynəlxalq Mühasibat Uçotu Standartına “Hesabat tarixindən sonra baş vermiş hadisələr” (“BMUS 10”) müvafiq olaraq maliyyə hesabatlarında açıqlanır.

Xarici valyutanın çevirilməsi

Şirkətin əməliyyat valyutası onun fəaliyyət göstərdiyi iqtisadi mühitin valyutası olan Azərbaycan Manatıdır (AZN).

Xarici valyutada olan monetar aktiv və öhdəliklər, balans tarixində mövcud olan ARMB-nın valyuta əzənnəsinə uyğun olaraq Azərbaycan Manatına çevrilir. Xarici valyutada aparılan əməliyyatlar isə əməliyyat tarixinə mövcud olan valyuta məzənnəsinə uyğun olaraq manat ekvivalentinə çevrilir. Bu çevrilmələr zamanı yaranan gəlir və xərclər mənfəət və zərər hesabında xarici valyuta ilə əməliyyatlar üzrə gəlirlər (zərər çıxılmaqla) ətrində göstərilir

Valyuta mübadiləsi məzənnələri

Şirkət ilin sonuna maliyyə hesabatlarının tərtib olunması üçün aşağıdakı xarici valyuta məzənnələrindən istifadə etmişdir:

31 dekabr 2015			31 dekabr 2014		
1 ABS Dolları	=	1.5594 manat	1 ABS Dolları	=	0.7844 manat
1 AVRO	=	1.7046 manat	1 AVRO	=	0.9522 manat
1 Britaniya Funt Sterlinqi	=	2.3133 manat	1 Britaniya Funt Sterlinqi	=	1.2173 manat
1 Rus Rublu	=	0.0216 manat	1 Rus Rublu	=	0.0133 manat

Əhəmiyyətli təxminlər və mühakimələr

Təsdiq olunmuş uçot standartlarına əsasən hesabatların hazırlanması zamanı müəyyən təxminlər etmək tələb olunur. Bu, həmçinin, Şirkətin rəhbərliyindən uçot siyasətlərinin tətbiqi zamanı öz mühakimələrinə əsaslanmasını tələb edir. Bu təxminlər və mühakimələr davamlı olaraq qiymətləndirilir və onların məqsədə uyğun olmasına nəzarət edilir. Aşağıdakı maddələrdə Şirkətin maliyyə hesabatları üçün əhəmiyyət daşıyan istiqamətlər üzrə müəyyən təxminlər və uçot siyasətlərinin tətbiqində istifadə olunmuş mühakimələr sadalanmışdır.

3. Yeni və ya yenidən baxılmış standartlar və şərhlərin qəbul olunması

1 yanvar 2015-ci il tarixindən etibarən müəyyən standartlar və şərhlər Şirkət üçün qüvvəyə minmişdir.

Müəyyən edilmiş müavinət planları: İşçilərin fəaliyyətləri- 19 saylı BMSərinİşçil mükafatlandırılmasında olunan düzəlişlər (noyabr 2013-cü ildə dərc edilmiş və 1 iyul 2014-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). Bu əlavə müəssisələrə imkan verir ki, əgər işçilərə ödənilən müavinətlər xidmətlərin illərinin sayından asılı deyilsə müavinətləri göstərilən xidmət dövrlərinə ayırmaq əvəzinə, işçilərə verilən müavinətlərin işçilərin xidmətlərinin göstərildiyi dövr üzrə xidmət dəyərində azalma kimi tanısın.

1 yanvar 2015-ci il tarixindən etibarən qüvəyə minən yuxarıda göstərilən yeni və ya düzəliş edilmiş standartlar və onlara dair şərhlər Şirkətin mühasibat uçotu siyasətinə, maliyyə vəziyyətinə və ya fəaliyyətinə əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərməmişdir.

Yeni mühasibat qaydaları

Bəzi yeni standart və şərhlər dərc olunmuşdur ki, onlar da 1 yanvar 2016-cı il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan mühasibat dövrlərində və ya sonrakı dövrlərdə qüvvəyə minəcək və Şirkətə şamil olunacaq, lakin bu tarixlərdən əvvəl Şirkət tərəfindən mənimsənilməyəcək.

9 saylı BMHS Maliyyə Alətləri: Təsnifləşdirmə və Qiymətləndirmə (iyul 2014-cü ildə yenidən işlənmişdir və 1 yanvar 2018-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün erkən tətbiqinə icazə verilərək qüvvəyə minir.) İyul, 2014-cü ildə BMSŞ, maliyyə alətləri layihəsinin bütün mərhələlərini özündə əks etdirən və eləcə Tanınmasını və Qiymətləndirilməsini və 9 saylı MHBS bütün əvvəlki versiyasını, yəni Maliyyə Alətlərini əvəz edən 9 saylı BMHS, Maliyyə Alətlərinin yekun versiyasını nəşr etdirmişdir. Yeni standartın əsas xüsusiyyətləri aşağıdakılardır:

- Maliyyə aktivləri üç qiymətləndirmə kateqoriyası üzrə təsnifləşdirilir: ardıcıl amortizasiya olunmuş dəyərlə ölçülənlər, digər kompleks gəlir hesabına ədalətli dəyərdə qiymətləndirilənlər və mənfəət və ya zərər vasitəsilə ədalətli dəyərdə ölçülənlər.
- Borc alətlərinin təsnifatı maliyyə aktivlərini idarə etmək üçün müəssisənin biznes modeli ilə idarə olunur və müqavilə üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti təkcə əsas məbləğin və faizin ödənişlərini əks etdirir. Əgər borc aləti toplamaq üçün keçirilirsə, o zaman təkcə əsas məbləğin və faizin ödənişlərinin tələblərinə də cavab verə biləcək amortizasiya olunmuş maya dəyərində keçirilə bilər. Müəssisə həm aktivlərin pul vəsaitlərinin hərəkətini cəmləşdirir, həm də aktivləri satırsa, portfelində keçirilən təkcə əsas məbləğin və faizin ödənişlərini tələblərinə cavab verən borc alətləri digər kompleks gəlir hesabına ədalətli dəyərdə qiymətləndirmələr kimi təsnif edilə bilər. təkcə əsas məbləğin və faizin ödənişləri pul vəsaitlərinin hərəkətini ehtiva etməyən maliyyə aktivləri mənfəət və ya zərər vasitəsilə ədalətli dəyərdə (məsələn, derivativlər) ölçülməlidir. Elementli derivativlər artıq maliyyə aktivlərindən ayrılmır, lakin təkcə əsas məbləğin və faizin ödənişlərinin vəziyyətinin qiymətləndirilməsinə daxil ediləcəkdir.
- Kapital alətlərindəki investisiyalar daima ədalətli dəyərlə ölçülür. Buna baxmayaraq, rəhbərlik nəzərdə tutulmuş satış üçün nəzərdə tutulmayan aləti digər kompleks gəlirdə ədalətli dəyərdə dəyişikliklər təqdim etmək üçün yekun seçimi edə bilər. Kapital aləti ticarət üçün keçirilirsə, ədalətli dəyərdə dəyişikliklər mənfəət və zərər hesabatında təqdim olunur.
- Maliyyə öhdəliklərinin təsnifatı və ölçülməsi üçün 39 saylı MUBS tələblərin əksəriyyəti 9 saylı BMHS irəlidə dəyişməz olaraq keçirilmişdir. Əsas dəyişiklik odur ki, digər məcmu gəlirləri mənfəət və ya zərər vasitəsilə ədalətli dəyərlə təyin edilmiş maliyyə öhdəliklərinin kredit riskində dəyişikliklərin təsirlərinə təqdim etmək üçün müəssisədən tələb olunacaqdır.
- 9 saylı BMHS dəyərdən düşmə üzrə zərərlərin tanınması üçün yeni model -Gözlənilən Kredit Zərərləri (GKZ) modelini təqdim edir. İlkin tanınmasından bəri maliyyə aktivlərinin kredit keyfiyyətində dəyişikliyə əsaslanan "üç mərhələ" yanaşması mövcuddur. Təcrübədə, yeni qaydalar müəssisələr kredit manələri olmayan (və ya ömürlük GKZ debitor borcları üçün) maliyyə aktivlərinin ilkin tanınması üzrə 12 aya GKZ bərabər təcili zərərlərin uçota alınması deməkdir. Kredit riskində əhəmiyyətli artım olduqda dəyərdən düşmə 12-aylıq GKZ-dan daha çox ömürlük GKZ ilə ölçülür. Modelə icarə və debitor borcları üçün operativ sadələşdirmələr daxildir.
- Hedcinq (riskdən qorunma) uçotunun tələblərində risklərin daha asan idarə edilməsində mühasibat uçotunu bərabərləşdirmək üçün dəyişikliklər edilmişdir. Standart 9 saylı MHBS-nin riskdən qorunma uçotu tələblərinin tətbiqi və makro Hedcinq (riskdən qorunmaq) üçün standartın hazırkı uçota aid etmədiyi 39 saylı BMS-nin bütün riskdən qorunmasına tədbiq edilməsi arasındakı mühasibat uçotu siyasəti seçimi olan müəssisələri təmin edir.

9 saylı BMHS-nın qəbul olunmasının şirkətin maliyyə aktivlərinin təsnifləşdirilməsi və ölçülməsinə təsiri olacaqdır, lakin şirkətin maliyyə öhdəliklərinin təsnifatına və ölçülməsinə təsiri gözlənilmir.

Müştərilərlə olan müqavilələrdən olan Gəlirlər- 15 saylı BMHS (28 may 2014-cü ildə dərc edilmiş və 1 yanvar 2017-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). Yeni standart əməliyyat qiymətində mal və ya xidmətlər müştəriyə köçürüldüyü zaman gəlirin tanınması üçün əsas prinsipi təqdim edir. Fərqli olan hər hansısa paketlənmiş mallar və ya xidmətlər ayrıca tanınmalı və müqavilənin qiymətində hər hansısa endirimlər və ya güzəştlər ümumilikdə ayrı-ayrı elementlərə ayrılmalıdır. Nəzərə alınması hər hansı bir səbəbdən dəyişdikdə, bərpa əhəmiyyətli risk olmadıqda minimum məbləğləri tanınmalıdır. Müştərilərlə müqavilələrin təhlükəsizliyinə çəkilmiş xərclər dövr ərzində müqavilənin faydalarını istehlak edərək kapitallaşdırılmalı və amortizasiya edilməlidir.

14 saylı BMHS -Tənzimləyici Qabaqcadan Hesablanmış Hesablar (yanvar 2014-cü ildə dərc edilmiş və 1 yanvar 2016-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). 14 saylı BMHS standartları ilk dəfə qəbul edənlər MH BS-ı qəbul etdikdə əvvəlki MUÜQP tələblərinə uyğun olaraq məbləğlərin əmsalların tənzimlənməsini tanımaqda davam etməsinə icazə verir. Bunun bele, MHBS tətbiq olunan müəssisələrlə müqayisəni gücləndirmək və bu cür məbləğləri tanımamaqla standart tələb edir ki, faiz tənzimlənməsinin təsiri digər maddələrə ayrıca təqdim edilsin.

İcarə 16 saylı BMHS-ı: (Bu Standart 2016 Yanvar ayında hazırlanıb və 01 yanvar 2019 -cu il tarixi ilə və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrləri üçün qüvvədədir). Cari standartın tətbiq dairəsinə daxil olan bir çox icarələrin, icarəçi tərəfindən maliyyə hesabatlarında təqdim edilməsi maliyyə icarəsinin 17 saylı BMUS-da uyğun uçot qaydalarına oxşardır. İcarəçi icarəni özünün balans hesabatında "istifadə hüquqlu" aktiv və eyni zamanda onunla əlaqəli öhdəlik kimi tanımalıdır. Balansda aktiv kimi tanınan məbləğ üzrə icarə müddəti ərzində amortizasiya xərci yaradılır, əlaqəli öhdəlik isə amortizasiya xərcində tanınır. İcarəyə verən subyekt tərəfindən maliyyə hesabatlarında icarənin təqdim edilməsi isə 17 saylı BMUS-dakı uçot qaydaları ilə eynidir.

Paylarının Satın Alma Əməliyyatları üzrə uçot - 11 saylı BMHS Birgə Razılaşdırılmalar standartına olunan düzəlişlər (6 may 2014-cü ildə dərc edilmiş və 1 yanvar 2016-cı il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). 11 saylı BHMS düzəlişləri müəssisə birləşmələrinin uçotu üçün birgə əməliyyat fəaliyyəti biznesini təşkil edən müvafiq 3 saylı BMHS prinsiplərinə tətbiq edilən birgə əməliyyat iştirak payının əldə edil məsi üçün birgə istismarçı mühasibat uçotunu tələb edir. Düzəlişlər həmçinin aydınlaşdırır ki, müştərək əməliyyatda əvvəl təşkil edən faiz əlavə maraq alınmasında həmin müştərək əməliyyatda birgə nəzarət saxlanılsa da yenidən qiymətləndirilmir. Bundan əlavə,istisna çərçivəsi eyni nəzarətedici tərəfin ümumi nəzarəti altında hesabat verən müəssisə daxil olmaqla birgə nəzarət mübadiləsi tərəflərinə düzəlişlərin tətbiq edilməməsini müəyyən etmək üçün 11saylı BHMS əlavə edilmişdir.

Köhnəlmə və amortizasiyaya qəbul olunan üsulların aydınlaşdırılması- 16 və 38 saylı BMS -na Düzəlişlər (12 may 2014-cü ildə dərc edilmiş və 1 yanvar 2016-cı il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün erkən təsdiqinə icazə verilməklə qüvvəyə minir). 16 və 38 saylı BMS-də olunan düzəlişlər aydınlaşdırır ki, iş əməliyyatı zamanı əldə edilən gəlir aktivin istifadə edərək istehlak edilən iqtisadi səmərəni deyil iqtisadi səmərələrin bir modelini əks etdirir (aktiv də onun bir hissəsidir). Nəticədə, gəlir metodu torpaq, tikili və avadanlıqların amortizasiya üçün istifadə edilə bilməz, həmçinin qeyri -maddi aktivlər amortize etmək üçün çox məhdud hallarda istifadə edilə bilər.

Kənd təsərrüfatı: Daşınan bitkilər- 16 və 41 saylı BMS-na olunan düzəlişlər (30 İyun 2014-cü ildə dərc edilmiş və 1 yanvar 2016-cı il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). Üzüm sarmaşıqları, kauçuk ağacları, yağ verən palma ağacları kimi daşınan bitkilər üçün maliyyə hesabatına edilən düzəlişlər istehsalı olduğu üçün torpaq, tikili və avadanlıqlara edildiyi kimi eyni şəkildə uçota alınmalıdır. Nəticədə, əlavə və dəyişikliklərə 41 saylı BMS yerinə, 16 saylı MBS daxildir. Daşınan bitkilərin artan istehsalə 41 saylı BMS çərçivəsində qalacaqdır.

Ayrı-ayrı Maliyyə Hesabatlarının Kapital Metodu- 27 saylı BMS olunan düzəlişlər (1 yanvar 2016-cı il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün erkən təsdiqinə icazə verilməklə qüvvəyə minir). Düzəlişlər müəssisələr öz fərdi maliyyə hesabatlarında törəmə müəssisələrə qoyulan investisiyaları, müştərək müəssisələri və əməkdaşları üçün kapital metodu hesabından istifadə etməyə imkan yaradacaq. MHBS müraciət etmiş və özünün ayrıca maliyyə hesabatlarında kapital metodunu dəyişdirmək üçün seçilmiş müəssisələr retrospektiv qaydada bu dəyişikləri tətbiq edəcəklər. BMHS-i ilk dəfə tətbiq edənlər özünün ayrı maliyyə hesabatlarındakapital metodu istifadəsini seçərək BMHS-ə keçid tarixindən etibarən bu metodu tətbiq etmək tələb olunacaqdır. Bank hal-hazırda bu dəyişikliklərin özünün ayrıca maliyyə hesabatlarının hazırlanmasında tətbiq edilməsini nəzərdən keçirir.

İnvestor və ona bağlı Müəssisəsi və ya Birgə Müəssisələr arasında Satış və ya Aktivlərin ötürülməsi-10 saylı MHBS və 28 saylı BMS olunan düzəlişlər (1 yanvar 2016-cı il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrləri üçün yaranan gələcək dövrlərə tətbiq edilir. Erkən tətbiqinə icazə verilir). Düzəlişlər asılı və ya birgə müəssisənin payına düşən törəmə müəssisənin nəzarətinin itirilməsi ilə məşğul olan MHBS 10 və BMS 28 tələbləri arasında kı tanınan uyğunsuzluğa ünvanlanır. Düzəlişlər aydınlaşdırır ki,sərmayəçi investor və birgə ya ortaq müəssisəsi arasında BMHS 3 müəyyən edildiyi kimi biznes təşkil edən aktivlərin satışı və ya qoyuluşu üzə tam mənfəət və ya zərəri tanıyır. Mənfəət və ya z ərər keçmiş törəmə müəssisədəki investisiyanın ədalətli dəyərlə bölüşdürülməmiş yenidən ölçülmə nəticəsindən aslı olaraq həmin keçmiş törəmə müəssisədəki yalnız əlaqəli olmayan investorların maraqları ölçüsündə tanınır.

1 saylı BMUS-a açıqlama ilə əlaqəli düzəlişlər (Bu 2014 Dekabrda hazırlanıb və 01 yanvar 2016-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrləri üçün tətbiq etməlidir. Daha erkən tətbiq təşviq olunur). Qeyd olunan düzəlişlər əsasən 1 saylı BMUS standartın maddələrinin tələblərin i əhəmiyyətli şəkildə dəyişdirmir, daha çox mövcud tələbləri izah edir. Bu düzəlişlər aşağıdakıları nəzərdə tutur:

- 1 saylı BMUS-ın əhəmiyyətlilik prinsipinə dair tələblərini
- Maliyyə vəziyyəti haqında hesabatda (balans hesabatı), mənfəət və zərər hesabatı, sair məcmu gəlirlər hesabatında ümumiləşdirilmədən ayrıca əks etdirilməli olan maddələri
- Maliyyə hesabatlarına əlavə qeydlərin və sair izahlı materialların təqdim edilmə ardıcıllığında təsərrüfat subyektlərinin sərbəstliyə malik olmasını
- Əlaqəli və birgə müəssisələrin iştirak payı metodu vasitəsilə hesablanmış sair məcmu gəlirlərdəki payı bir maddədə ümumiləşmiş formada təqdim olunur, mənfəət və zərər kimi yenidən təsnifatlaşdırıla bilən maddələr arasında təsnifatlaşdırılır.

Bununla yanaşı, Maliyyə vəziyyəti haqında hesabatda (balans hesabatı), mənfəət və zərər hesabatı, sair məcmu gəlirlər hesabatında aralıq yekunların təqdim olunmasını tələblərini də nəzərdə tutur.

İnvestisiya Müəssisələri: 10 saylı MHBS, 12 saylı MHBS and 28 saylı BMUS standartlarına konsolidasiya ilə bağlı istisnaların tətbiqinə dair düzəlişlər (Bu düzəlişlər retrospektiv qaydada tətbiq olunmalıdır. Bu 2014 Dekabrda hazırlanıb və 01 yanvar 2016 -ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrləri üçün tətbiq etməlidir. Daha erkən tətbiq təşviq olunur).

Hazırki düzəliş 10 saylı MHBS -nın investisiya müəssisələrinin konsolidasiya ilə bağlı azadolmanın tətbiqi zamanı yaranan məsələləri nəzərdə tutur. 10 saylı MHBS standartı nəzərdə tutur ki, konsolidasiya olunmuş maliyyə hesabatlarının təqdim olunmasından azadolmaya o zaman yol verilir ki, əsas müəssisə investisiya müəssisəsinin törəməsi olsun və investisiya müəssisəsi özünün bütün törəmə müəssisələrinin dəyərini ədalətli dəyərlə ölçülməsi əsasında aparsın.

Bununla yanaşı, 10 saylı MHBS göstərir ki, investisiya müəssisəsinin törəməsi o halda konsolidasiya olunur ki, həmin törəmə müəssisə ayrılıqda investisiya müəssisəsi olmasın və investisiya müəssisəsinə dəstək xidmətləri göstərmiş olsun. İnvestisiya müəssisəsinin bütün digər törəmə müəssisələri ədalətli dəyər prinsipinə əsasən ölçülür. 28 saylı BMUS-da olan düzəliş investora, iştirak payı metodunu tətbiq edərkən, əlaqəli və birgə müəssisələrin törəmə müəssisələrdə payını ölçmək üçün ədalətli dəyərini saxlamaq imkanı verir.

Yuxarıda göstərilmiş yeni standart və şərhlərin Şirkətin maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli dərəcədə təsir gözlənilmir.

4. Əqdlər üzrə tarif gəlirləri

Əqdlər üzrə tarif gəlirləri aşağıdakı qiymətli kağızlar üzrə alqı-satqı əməliyyatlarında əldə edilir:

	31 dekabr 2015-ci il tarixinə bitən il	31 dekabr 2014-cü il tarixinə bitən il
Korporativ istiqrazlar	251,029	314,718
Korporativ səhmlər	42,045	178,717
Törəmə maliyyə alətləri	41,911	60,797
Azərbaycan Respublikasının İpoteka Fondunun buraxdığı notlar	29,310	79,307
REPO əməliyyatları üzrə	5,420	39,371
Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyinin buraxdığı xəzinə istiqrazları	5,198	159,904
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankının buraxdığı notlar	2,011	113,579
Cəmi əqdlər üzrə tarif gəlirləri	**376,924**	**946,393**

5. Digər xidmət gəlirləri

Digər xidmət gəlirləri aşağıdakılardan ibarətdir:

	31 dekabr 2015-ci il tarixinə bitən il	31 dekabr 2014-cü il tarixinə bitən il
Üzvlük haqları	90,000	84,000
Ticarət sisteminə məsafədən qoşulma haqları	17,160	18,424
Listinq rüsumları	10,500	1,300
İnformasiya bülletenlərinə üzvlük haqları	2,550	5,400
Digər xidmətlər	500	1,245
Cəmi digər xidmət gəlirləri	**120,710**	**110,369**

6. Ümumi və inzibati xərclər

Ümumi və inzibati xərclər aşağıdakılardan ibarətdir:

	31 dekabr 2015-ci il tarixinə bitən il	31 dekabr 2014-cü il tarixinə bitən il
Peşəkar xidmət haqları	126,649	42,857
İcarə xərcləri	107,537	102,083
Çap etmə və kargüzarlıq xərcləri	52,428	37,824
Ezamiyyət xərcləri	34,789	6,580
Sığorta xərcləri	24,225	11,469
Rabitə xərcləri	15,421	15,862
Nəqliyyat xərcləri	10,660	11,333
Bank xidməti xərcləri	9,659	6,220
Nümayəndəlik xərcləri	8,966	10,335
Reklam və marketinq xərcləri	7,064	25
Konfrans təşkili	6,493	9,212
Üzvlük haqları	5,704	7,314
Təmir və texniki xidmət xərcləri	5,274	17,128
İşçilərin tədris xərcləri	1,950	3,394
Mənfəət vergisi olmayan digər vergilər	1,815	1,325
Tərcümə xərcləri	1,010	10,995
Digər xərclər	37,617	24,741
Cəmi ümumi və inzibati xərclər	**457,261**	**318,697**

7. Mənfəət vergisi

Şirkət ödəniləcək cari mənfəət vergisini, aktiv və öhdəliklər ilə əlaqəli olan vergi əsaslarını Azərbaycan Respublikasının vergi qanunvericiliyinə uyğun olaraq qeyd edir, bu isə öz növbəsində BMHS-dan fərqlənir.

Şirkət bəzi xərclərin və vergi tutulmayan gəlirlərin qeyri vergi çıxılmalarına aid olan daimi vergi fərqlərini müəyyən edir.

Təxirə salınmış mənfəət vergisi BMHS-ə uyğun maliyyə hesabatlarının hazırlanması məqsədilə uçota alınmış aktiv və öhdəliklərin balans dəyəri ilə yerli vergi qanunvericiliyinə əsasən uçota alınmış belə məbləğlər arasındakı müvəqqəti fərqlərin təsirini əks etdirir. 31 dekabr 2015 və 31 dekabr 2014-cü il tarixlərində tamamlanan illər üzrə bu müvəqqəti fərqlərdəki hərəkətlərin vergi təsiri göstərilir.

Azərbaycan kommersiya və vergi qanunvericiliyi ayrı-ayrılıqda şərhlər və düzəlişlərin yaranmasına gətirib çıxara bilər. Bundan başqa, rəhbərliyin və vergi orqanının vergi qanunvericiliyini şərh etməsi fərqlənə, əməliyyat vergi orqanı tələfindən qəbul edilməyə bilər və nəticədə, Şirkətə əlavə vergilər, cərimələr və faizlər tətbiq edilə bilər.

31 dekabr 2015 və 2014-cü il tarixlərinə müvəqqəti fərqlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	31 dekabr 2015-cü il	31 dekabr 2014-cü il
Vergiyə cəlb olunan müvəqqəti fərqlər:		
Əmlak və avadanlıqlar	(81,527)	(52,178)
Digər aktivlər	(4,076)	(3,223)
Cəmi vergiyə cəlb olunan müvəqqəti fərqlər	**(85,603)**	**(55,401)**
Çıxılan müvəqqəti fərqlər:		
Digər öhdəliklər	8,500	8,500
Qeyri-maddi aktivlər	4,325	15,984
Cəmi çıxılan müvəqqəti fərqlər	**12,825**	**24,484**
Xalis təxirə salınmış (vergiyə cəlb olunan) / çıxılmalı müvəqqəti fərqlər	(72,778)	(30,917)
Yerli vergi dərəcəsi ilə (20%) xalis təxirə salınmış vergi (öhdəliyi)/aktivi	(14,555)	(6,183)
Təxirə salınmış mənfəət vergisi (öhdəlikləri) / aktivləri	**(14,555)**	**(6,183)**

31 dekabr 2015 və 2014-cü il tarixlərinə bitən illər üzrə vergi xərcləri və maliyyə mənfəəti arasındakı əlaqə aşağıda izah olunur:

	31 dekabr 2015-ci il tarixinə bitən il	31 dekabr 2014-cü il tarixinə bitən il
Mənfəət vergisindən əvvəl mənfəət	**61,957**	**96,761**
Yerli vergi dərəcəsi ilə vergi 20%	(12,391)	(19,352)
Daimi fərqlərin vergiyə təsiri	(13,230)	(22,726)
Mənfəət vergisi xərci	**(25,621)**	**(42,078)**
Cari ilin mənfəət vergisi xərci	(17,249)	(33,984)
Təxirə salınmış mənfəət vergisi (xərci) / gəliri	(8,372)	(8,094)
Mənfəət vergisi xərci	**(25,621)**	**(42,078)**

	31 dekabr 2015-ci il	31 dekabr 2014-cü il
Təxirə salınmış mənfəət vergisi (öhdəlikləri) / aktivləri		
Dövrün əvvəlinə	**(6,183)**	**1,911**
Təxirə salınmış mənfəət vergisi qalıqlarında dəyişiklik	(8,372)	(8,094)
Dövrün sonuna	**(14,555)**	**(6,183)**

8. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri aşağıdakılardan ibarətdir:

	31 dekabr 2015-cl il	31 dekabr 2014-cü il
Nağd pul	827	7,774
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankında cari hesablar	10	11,884
Digər cari hesablar	30,004	75,712
Cəmi pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	**30,841**	**95,370**

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin valyuta, likvidlik və coğrafi təhlili 18-ci qeyddə açıqlanır.

9. Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər

Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	31 dekabr 2015-ci il	31 dekabr 2014-cü il
Müddətli depozitlər	2,579,633	2,241,427
Cəmi kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	**2,579,633**	**2,241,427**

31 dekabr 2015-ci ildə 2,579,633 manat məbləğində müddətli depozitlərə (2014-cü il: 2,241,427 manat) yerli kommersiya banklarda yerləşdirilmiş, effektiv illik faiz dərəcəsi 10.65% (2014-cü il: 8.96%) olan vəsaitlər daxildir.

31 dekabr 2015 və 2014-cü il tarixlərinə kredit təşkilatlarindan alınacaq məbləğlər üzrə maksimum kredit riski müvafiq olaraq 2,579,633 AZN və 2,241,427 AZN təşkil etmişdir.

31 dekabr 2015 və 2014-cü illər ərzində müddətli depozitlər üzrə müvafiq olaraq 221,867 AZN və 204,612 AZN faiz gəliri əldə edilmişdir.

Kredit təşkilatlarindan alınacaq məbləğlərin valyuta, likvidlik və coğrafi təhlili 18-ci qeyddə açıqlanır.

10. Digər aktivlər

Digər aktivlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	31 dekabr 2015-ci il	31 dekabr 2014-cü il
Qabaqcadan ödənilmiş sığorta haqqı	4,076	3,223
Əvvəlcədən ödənilmiş xərclər	1,684	-
İşçilərdən alacaqlar	350	15,682
Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlərin alınması üçün qabaqcadan ödənişlər	-	1,571
Cəmi digər aktivlər	**6,110**	**20,476**

11. Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlər

	Nəqliyyat vasitələri	Kompüter və avadanlıqlar	Mebel və avadanlıq	Digər	Cəmi əmlak və avadanlıq	Qeyri-maddi aktivlər	Cəmi
31 dekabr 2013-cü il tarixinə ilkin dəyər	331,576	331,579	124,645	-	**787,800**	**548,932**	**1,336,732**
Daxilolmalar	244,000	41,266	17,838	62,458	365,562	62,021	427,583
Köçürmələr	-	34,691	(34,691)	-	-	-	-
Silinmələr	(188,567)	(11,900)	(19,927)	-	(220,394)	(15,371)	(235,765)
31 dekabr 2014-cü il tarixinə ilkin dəyər	387,009	395,636	87,865	62,458	**932,968**	**595,582**	**1,528,550**
Daxilolmalar	29,412	6,306	7,257	63,235	106,210	3,580	109,790
Silinmələr	(23,621)	(1,315)	-	-	(24,936)	-	(24,936)
31 dekabr 2015-ci il tarixinə ilkin dəyər	392,800	400,627	95,122	125,693	**1,014,242**	**599,162**	**1,613,404**
31 dekabr 2013-cü il tarixinə yığılmış amortizasiya	(112,333)	(308,189)	(106,821)	-	**(527,343)**	**(294,436)**	**(821,779)**
İlik amortizasiya xərcləri	(39,639)	(9,609)	(3,974)	(922)	(54,144)	(40,960)	(95,104)
Köçürmələr	-	(34,691)	34,691	-	-	-	-
Silinmələr	68,045	11,900	19,683	-	99,628	2,308	101,936
31 dekabr 2014-cü il tarixinə yığılmış amortizasiya	(83,927)	(340,589)	(56,421)	(922)	**(481,859)**	**(333,088)**	**(814,947)**
İlik amortizasiya xərcləri	(48,363)	(17,051)	(4,194)	(5,718)	(75,326)	(41,812)	(117,138)
Silinmələr	23,621	1,060	-	-	24,681	-	24,681
31 dekabr 2015-ci il tarixinə yığılmış amortizasiya	(108,669)	(356,580)	(60,615)	(6,640)	**(532,504)**	**(374,900)**	**(907,404)**
Xalis balans dəyəri, 31 dekabr 2014	**303,082**	**55,047**	**31,444**	**61,536**	**451,109**	**262,494**	**713,603**
Xalis balans dəyəri, 31 dekabr 2015	**284,131**	**44,047**	**34,507**	**119,053**	**481,738**	**224,262**	**706,000**

12. Digər öhdəliklər

Digər öhdəliklər aşağıdakılardan ibarətdir:

	31 dekabr 2015-ci il	**31 dekabr 2014-cü il**
İcarə öhdəlikləri	32,428	-
Dövlət Sosial Müdafiə Fonduna ödənilməli vəsaitlər	10,543	4,552
Ödənilməli peşəkar xidmət haqları	8,500	8,500
Üzvlük haqqı	4,262	-
Təchizatçılara ödənilməli vəsaitlər	1,909	44,561
Digər	1,550	1,551
Cəmi digər öhdəliklər	**59,192**	**59,164**

13. Səhmdar kapitalı

31 dekabr 2015-ci il tarixinə Şirkətin təsdiqlənmiş, buraxılmış və tam ödənilmiş səhmdar kapitalı 1,260,000 manat olmaqla, hər biri 200 manat dəyərində olan 6,300 adi səhmdən ibarətdir. Bütün səhmlər eyni qüvvəyə və hər biri bir səs hüququna malikdir (2014-cü ildə: 1,260,000 manat olmaqla, hər biri 200 manat olan 6,300 səhmdən ibarət olmuşdur).

Şirkətin manatla olan səhmdar kapitalı səhmdarlar tərəfindən ödənilmişdir və onlar dividend almaq və hər hansı kapital bölüşdürülməsindən pay almaq hüququna malikdirlər. Azərbaycan Respublikası qanunvericiliyinə əsasən səhmdarların aşağıdakı hüquqları var: Şirkətin rəhbərliyində iştirak, onun icraedici heyətini seçmək və ya o heyətdə seçilmək, Şirkətin fəaliyyətləri barədə məlumat toplamaq, ildə bir dəfə Şirkətin illlik hesabatları ilə tanış olmaq, Səhmdarların Ümumi Yığıncağında iştirak etmək, Şirkətin Səhmdarlarının Ümumi Yığıncağının gündəliyində olan məsələlərə düzəlişləri sorğulamaq, Şirkətin fəaliyyətinin audit olunmasını istəmək və Şirkətin fəaliyyətinin bitirilməsi zamanı kreditorlarla hesablaşmalar və hesablanmış, lakin ödənilməmiş dividentlərin ödənilməsindən sonra Şirkətin aktivlərinin yerdə qalan hissəsindən pay almaq.

31 dekabr 2015 və 2014-cü il tarixlərinə bitən il ərzində Şirkət dividend elan etməmiş və ödəməmişdir.

14. Maliyyə və şərti öhdəliklər

Kapital qoyuluşu öhdəlikləri

31 dekabr 2015 və 2014-cü il tarixlərinə Şirkətin ödənilməmiş kapitallaşdırılmalı xərclərə görə heç bir əhəmiyyətli kapital öhdəlikləri olmamışdır.

Vergilər

Azərbaycan Respublikasının sahibkarlıq və xüsusən də, vergi qanunvericiliyində maddələrin müxtəlif təfsir dərəcələri yarana bilər. Bundan əlavə, vergi qanunvericiliyi rəhbərlik və vergi orqanları tərəfindən fərqli şəkildə şərh olunduğundan, vergi orqanları tərəfindən əməliyyatlarla bağlı iddialar qaldırıla və nəticədə Şirkət əlavə vergi, penyalar və faiz ödəmək məcburiyyətində qala bilər. Vergi orqanları vergi ödəyicisinin fəaliyyətini yalnız son 3 təqvim ili üzrə yoxlamaq hüququna malikdir. Rəhbərlik hesab edir ki, Şirkət artıq bütün vergi ödəmələrini yerinə yetirib və bu səbəbdən də maliyyə hesabatlarında hər hansı potensial öhdəliklər üzrə heç bir ehtiyat nəzərdə tutulmamışdır.

Pensiya və təqaüd planları

İşçilər Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə və qaydalarına müvafiq olaraq dövlətdən təqaüd müavinətləri alır. 31 dekabr 2015 və 2014-cü il tarixlərinə Şirkətin hazırkı və yaxud keçmiş işçiləri üçün heç bir əlavə təqaüdlər, təqaüd sonrası tibbi xidmət, sığorta və ya kompensasiyalar üzrə öhdəliyi olmamışdır.

15. Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar

BMUS 24 standartına uyğun olaraq əlaqəli tərəflər və ya əlaqəli tərəflər ilə əməliyyatlar dedikdə aşağıdakılar nəzərdə tutulur:

(a) Birbaşa və ya dolayı üsulla bir və ya daha çox vasitəçilərin köməyi ilə nəzarət edən tərəflər və ya Şirkətin nəzarətində saxlanılan, ya da ümumi nəzarətdə olan müəssisələr (Bura ana müəssisələr, filiallar və tabeçilikdə olan müəssisələr aiddir); Şirkətdə paya malik olduğundan Şirkət üzrə əhəmiyyətli təsirə malik olan tərəflər; və Şirkət üzrə birgə nəzarətə malik olan tərəflər;

(b) Əlaqəli müəssisələr – Şirkətin mühüm təsiri altında olan və sərmayəçinin nə filialı, nə də birgə müəssisəsi olmayan müəssisələr;

(c) Şirkətin və ya onun ana müəssisəsinin əsas idarəedici heyətinin üzvləri;

(d) (a) və (c) bəndlərində istinad edilən hər hansı fiziki şəxslərin yaxın ailə üzvləri;

(e) (c) və ya (d) bəndlərində birbaşa və ya dolayı yolla istinad edilən hər hansı fiziki şəxs tərəfindən nəzarət edilən, birgə nəzarət edilən və ya mühüm təsiri olan və ya səsvermədə böyük payı olan müəssisə - tərəflər.

Hər bir əlaqəli tərəflə münasibətləri nəzərdən keçirərkən əsas diqqət sadəcə hüquqi formaya deyil, əsasən bu münasibətlərin məzmununa yönəldilir. 31 dekabr 2015 və 2014-cü il tarixlərinə Şirkətin əlaqəli tərəflərlə aşağıdakı əməliyyatları olmuşdur:

	31 dekabr 2015		31 dekabr 2014	
	Əlaqəli tərəflərlə qalıqlar	**Maliyyə hesabatları üzrə ümumi kateqoriya**	**Əlaqəli tərəflərlə qalıqlar**	**Maliyyə hesabatları üzrə ümumi kateqoriya**
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri		**30,841**		**95,370**
Şirkətin Səhmdarları	*15,281*		*28,975*	
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər		**2,579,633**		**2,241,427**
Şirkətin Səhmdarları	*1,178,722*		*875,000*	

31 dekabr 2015 və 2014-cü il tarixlərinə bitən illər ərzində əlaqəli tərəflərlə aparılan əməliyyatlar nəticəsində məcmu gəlirlər haqqında hesabatına daxil edilən məbləğlər aşağıdakı kimi olmuşdur:

	31 dekabr 2015-ci il tarixinə bitən il		31 dekabr 2014-cü il tarixinə bitən il	
	Əlaqəli tərəflərlə qalıqlar	**Maliyyə hesabatları üzrə ümumi kateqoriya**	**Əlaqəli tərəflərlə qalıqlar**	**Maliyyə hesabatları üzrə ümumi kateqoriya**
Əqdlər üzrə tarif gəlirləri		**376,924**		**946,393**
Şirkətin Səhmdarları	*127,298*		*478,834*	
Digər xidmət gəlirləri		**120,710**		**110,369**
Şirkətin Səhmdarları	*36,960*		*36,679*	
Faiz gəliri		**221,867**		**204,612**
Şirkətin Səhmdarları	*125,597*		*105,010*	
Əsas idarəedici heyətin kompensasiyası:		**745,244**		**688,968**
Qısamüddətli işçi müavinətləri	*209,876*		*203,605*	

16. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri

Ədalətli dəyər likvidasiya satışı və ya məcburi satış əməliyyatı deyil, kommersiya əməliyyatı zamanı məlumatlandırılmış tərəflər arasında alətin mübadilə edildiyi məbləğlə müəyyənləşdirilir. Bundan belə nəticə çıxarmaq olar ki, burada təqdim edilmiş göstəricilər Şirkət tərəfindən saxlanılan xüsusi bir maliyyə alətinin açıq bazarda satışından həqiqətən əldə ediləcək qiymətləri əks etdirməyə də bilər.

Maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin ədalətli dəyərinin Şirkətin maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatındakı müvafiq balans dəyəri ilə müqayisəsi aşağıdakı cədvəldə verilmişdir:

	31 dekabr 2015		31 dekabr 2014	
	Balans dəyəri	**Ədalətli dəyər**	**Balans dəyəri**	**Ədalətli dəyər**
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	30,841	30,841	95,370	95,370
Komissiya üzrə debitor borcu	36,629	36,629	190,671	190,671
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	2,579,633	2,579,633	2,241,427	2,241,427

Şirkət qiymətləndirmə üsulu ilə ədalətli dəyərdə görünən maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini müəyyən etmək və açıqlamaq üçün aşağıdakı ierarxiyanı istifadə edir:

- 1-ci mərhələdə ədalətli dəyərin ölçülməsi aktiv bazarda oxşar aktivlər və öhdəliklər üçün təyin edilmiş qiymətdən yaranır;
- 2-ci mərhələdə ədalətli dəyərin ölçülməsi 1-ci mərhələdə olan təyin edilmiş qiymətdən başqa aktiv və ya öhdəliklər üçün birbaşa (məsələn, qiymətlər) və ya dolayı (məsələn, qiymətlərdən yarananlar) yolla müşahidə edilə bilən mədaxillərdən yaranır;
- 3-cü mərhələdə ədalətli dəyərin ölçülməsi müşahidə edilə bilən bazar məlumatları (müşahidə edilə bilməyən mədaxillər) əsasında olmayan aktivlər və öhdəliklərin qiymətləndirmə üsulundan yaranır.

Ədalətli dəyərlərin müəyyən edilməsində tətbiq olunan üsul və fərziyyələr

Maliyyə alətlərinin qiymətləndirilmiş ədalətli dəyəri mövcud olduğu hallarda bazar məlumatlarını və mövcud qiymətləndirmə üsullarını istifadə etməklə Şirkət tərəfindən müəyyən edilmişdir. Lakin, qiymətləndirilmiş ədalətli dəyəri müəyyən etmək üçün mühakimə bazar məlumatlarını aydınlaşdırmağa vacib tələb olunur. Azərbaycan Respublikası maliyyə bazarlarında fəaliyyətin həcmini məhdudlaşdırmağı davam etmək üçün meydana çıxan bazarın və iqtisadi şərtlərin xüsusiyyətlərini göstərməyə davam edir. Bazar qiymətləndirilməsi vaxtı keçmiş və ya siyahıya alınmış aktivin satışı üzrə əməliyyatı göstərə bilər və buna görə də maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini ifadə etməyə bilər. Rəhbərlik maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini qiymətləndirmək üçün bütün mümkün bazar məlumatlarını istifadə etmişdir.

Təyin edilmiş bazar qiymətlərinin olmadığı yerdə Şirkət qiymətləndirmə üsulundan istifadə edir. Aktiv bazarda qiymətləndirilməyən sərbəst dəyişən faiz dərəcəli alətlərin ədalətli dəyəri onların balans dəyərinə bərabər qiymətləndirilmişdir. Qiyməti təyin edilməyən sabit faiz dərəcəli alətlərin ədalətli dəyəri oxşar kredit riski və qalan bitmə müddəti olan yeni alətlər üçün cari faiz dərəcəsində əldə ediləcək gələcək pul vəsaitlərinin diskontlaşdırılması əsasında qiymətləndirilmişdir.

17. Kapitalın idarə olunması

Şirkətin kapitalı idarə etməkdə məqsədləri mülkiyyətçilərə və digər payçılara gəlir gətirmək üçün fəaliyyətin fasiləsizliyini təmin etmək və kapitalın dəyərini azaltmaq üçün kapital strukturunu optimal səviyyədə saxlamaqdır. Kapital strukturunu saxlamaq və ya düzəltmək məqsədilə Şirkət mülkiyyətçilərə verilən dividentə düzəliş edə bilər, mülkiyyətçilərə kapitalı qaytara bilər, nizamnamə kapitalını artıra və ya borcu azaltmaq üçün aktivləri sata bilər.

18. Riskin idarə olunması siyasətləri

Şirkət daxilində risklərin idarə edilməsi funksiyası maliyyə riski (kredit, bazar, coğrafi, valyuta, likvidlik və faiz dərəcəsi), əməliyyat riski və hüquqi risk baxımından yerinə yetirilir. Maliyyə risklərinin idarə edilməsinin ilkin məqsədləri risk limitlərini müəyyən etmək və daha sonra risk həddinin həmin risk limitləri həddində saxlanmasına əmin olmaqdır. Əm əliyyat və hüquqi risklərin idarə edilməsi funksiyaları daxili siyasətlərinin fəaliyyətinin müvafiqliyinə əmin olmağı nəzərdə tutur.

Kredit riski

Şirkət kredit riskinə məruz qalır, hansı ki, maliyyə alətinin bir iştirakçı tərəfi digər tərəf üçün öhdəliyindən azad etməklə maliyyə zərəri ilə üzləşməsi riskidir.

Şirkət qarşılıqlı tərəflərlər və ya qarşılıqlı tərəflər qrupu ilə əlaqəli qəbul edilmiş risk məbləğləri üçün məhdudiyyət qoymaqla öhdəsinə götürdüyü kredit riskinin səviyyəsini strukturlaşdırır. Kredit riski səviyyəsində məhdudiyyətlər rəhbərlik tərəfindən mütəmadi olaraq təsdiq olunur. Bu cür risklər dövrü əsasda nəzərdən keçirilir və illik və ya daha tez-tez baxılır.

Maksimum risk

Şirkətin maksimum kredit riskinə məruz qalması əhəmiyyətli dərəcədə dəyişir və həm fərdi, həm də ümumi bazar iqtisadi riskindən asılıdır.

Aşağıdakı cədvəl maliyyə aktivlərinin kredit riskinə maksimum məruz qalmasını göstərir:

				31 dekabr 2015
	Maksimum məruz qalma	**Əvəzləşdirmədən sonra xalis məruz qalma**	**Qoyulmuş girov**	**Əvəzləşdirmədən və girovdan sonra xalis məruz qalma**
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	2,579,633	2,579,633	-	**2,579,633**

				31 dekabr 2014
	Maksimum məruz qalma	**Əvəzləşdirmədən sonra xalis məruz qalma**	**Qoyulmuş girov**	**Əvəzləşdirmədən və girovdan sonra xalis məruz qalma**
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	2,241,427	2,241,427	-	**2,241,427**

Maliyyə aktivləri beynəlxalq agentliklər tərəfindən verilən hazırkı reytinqlərlə səviyyələrə ayrılır. Ən yüksək mümkün reytinq AAA-dır. İnvestisiya qrupu üzrə maliyyə aktivlərinin reytinqi AAA–BBB arasında dəyişir. BBB-dən aşağı reytinqə malik olan maliyyə aktivləri spekulyativ dərəcəli kimi təsnifləşdirilir.

Aşağıdakı cədvəldə Şirkət tərəfindən saxlanılan maliyyə alətlərinin kredit reytinqləri təqdim olunur:

	31 dekabr 2015						
	AAA	**AA**	**A**	**BBB**	**< BBB**	**Reytinqsiz**	**Cəmi**
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	-	-	-	-	6,513	24,328	**30,841**
Komissiya üzrə debitor borcu	-	-	-	-	10,170	26,459	**36,629**
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	-	-	-	651,000	657,722	1,270,911	**2,579,633**

	31 dekabr 2014						
	AAA	**AA**	**A**	**BBB**	**< BBB**	**Reytinqsiz**	**Cəmi**
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	-	-	-	-	25,800	69,570	**95,370**
Komissiya üzrə debitor borcu	-	-	-	150	14,647	175,874	**190,671**
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	-	-	-	-	1,230,000	1,011,427	**2,241,427**

Şirkət Azərbaycan Respublikasında kredit riskinə məruz qalır. Kredit riskinə məruz qalma Şirkətin riskin idarə edilməsi qaydalarında qoyulan kredit hədləri və kredit ödəmə qabiliyyəti haqqında təlimatların pozulmaması üçün müntəzəm şəkildə tənzimlənməlidir.

Coğrafi təhlil

Aktivlər, öhdəliklər və kreditlə bağlı təəhhüdlər qarşı tərəfin yerləşdiyi ölkəyə əsasən olmuşdur. Bu yanaşma Şirkətə Azərbaycan Respublikasında investisiya mühitinin dəyişməsindən yaranan potensial zərərləri minimum endirmək üçün imkan verir.

Likvidlik riski

Likvidlik riski depozitlərin geri götürülməsi və ödəmə müddəti çatan maliyyə alətləri ilə əlaqədar digər maliyyə öhdəliklərini ödəmək üçün vəsaitlərin kifayət olub-olmaması deməkdir.

Şirkətin likvidliyinin idarə edilməsi öhdəliklərin vaxtı çatdıqda onları ödəyə bilmək üçün likvid aktivlərin səviyyəsinin kifayət qədər olmasını, maliyyə resurslarına keçidin olmasını, maliyyə üzrə gözlənilməz planların olmasını və likvidlik nisbətlərinin qanuni tələblərə uyğunluğunu nəzərə almağı tələb edir.

Likvidlik və faiz dərəcəsi risklərinin təhlili aşağıdakı cədvəldə verilmişdir. Cədvəldə aşağıdakı məlumatlar təqdim olunur:

(i) Şirkətdən ödənişin tələb edilə bildiyi ən yaxın müddətdə maliyyə öhdəlikləri üzrə diskontlaşdırılmamış nağd vəsaitlərin (həm faiz həm də əsas nağd vəsaitlər) hərəkətinə əsaslanan qeyri-törəmə maliyyə aktivlərinin müqavilə üzrə qalan ödəniş müddəti və,

(ii) Şirkət tərəfindən müxtəlif dövrlərdə daxil olması gözlənilən nağd vəsaitlər istisna olmaqla, Maliyyə aktivlərinin diskontlaşdırılmamış ödəniş müddətlərinə habelə, həmin aktivlər üzrə əldə olunacaq faizlərə əsaslanmaqla qeyri-törəmə maliyyə aktivləri üçün gözlənilən ödəniş müddəti.

	1 aya qədər	1 - 3 ay	3 aydan - 1 ilə qədər	1 - 5 il	31 dekabr 2015 Cəmi
Maliyyə aktivləri					
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	904,452	-	1,545,181	130,000	**2,579,633**
Cəmi faiz hesablanan maliyyə aktivlər	**904,452**	**-**	**1,545,181**	**130,000**	**2,579,633**
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	30,841	-	-	-	**30,841**
Komissiya üzrə debitor borcu	36,629	-	-	-	**36,629**
Cəmi maliyyə aktivləri	**971,922**	**-**	**1,545,181**	**130,000**	**2,647,103**
Likvidlik intervalı	971,922	-	1,545,181	130,000	
Faiz həssaslığı interval	904,452	-	1,545,181	130,000	
Cəmi faiz həssaslığı intervalı	**904,452**	**904,452**	**2,449,633**	**2,579,633**	

	1 aya qədər	1 - 3 ay	3 aydan - 1 ilə qədər	1 - 5 il	31 dekabr 2014 Cəmi
Maliyyə aktivləri					
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	450,000	450,000	986,427	355,000	**2,241,427**
Cəmi faiz hesablanan maliyyə aktivlər	**450,000**	**450,000**	**986,427**	**355,000**	**2,241,427**
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	95,370	-	-	-	**95,370**
Komissiya üzrə debitor borcu	190,671	-	-	-	**190,671**
Cəmi maliyyə aktivləri	**736,041**	**450,000**	**986,427**	**355,000**	**2,527,468**
Likvidlik intervalı	736,041	450,000	986,427	350,000	
Faiz həssaslığı interval	450,000	450,000	986,427	350,000	
Cəmi faiz həssaslığı intervalı	**450,000**	**900,000**	**1,886,427**	**2,241,427**	

Bazar riski

Bazar riski Şirkətin məruz qaldığı faiz dərəcəsi riski, valyuta riski və digər qiymət risklərindən ibarətdir. 2015 və 2014 - cü illər ərzində Şirkətin riski ölçmək üsulu və ya məruz qaldığı riskdə dəyişiklik olmamışdır.

Faiz dərəcəsi riski

Şirkət bazaar vəziyyətinin mənfi dəyişikliklərindən yaranan mümkün zərərlərin dövrü qiymətləndirilməsi vasitəsilə ədalətli dəyərin faiz dərəcəsi riskini idarə edir. Şirkətin İdarə Heyəti Şirkətin cari maliyyə vəziyyətinin monitorinqini aparır, faiz dərəcəsinin ədalətli dəyərinin dəyişməsinə Şirkətin həssaslığını və bunun Şirkətin mənfəətliliyinə təsirini qiymətləndirir.

Aşağıdakı cədvəl "riskin fərqliliyində mümkün dəyişikliklər" əsasında faiz dərəcəsi riskinin həssaslığının təhlilini göstərir. Bu dəyişiklərin səviyyəsi rəhbərlik tərəfindən müəyyən edilir və əsas rəhbər işçilərə risk hesabatları şəklində verilir.

Vergidən əvvəlki mənfəətə təsir:

	31 dekabr 2015		31 dekabr 2014	
	Faiz dərəcəsi +1%	**Faiz dərəcəsi -1%**	**Faiz dərəcəsi +1%**	**Faiz dərəcəsi -1%**
Maliyyə aktivləri:				
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	25,796	(25,796)	22,414	(22,414)
Vergidən əvvəlki mənfəətə xalis təsir	**25,796**	**(25,796)**	**22,414**	**(22,414)**

Valyuta riski

Valyuta riski xarici valyuta kursunun dəyişməsi ilə əlaqədar maliyyə alətinin qiymətinin dəyişməsi kimi müəyyən olunur. Şirkət öz maliyyə vəziyyəti və pul vəsaitlərində geniş yayılmış xarici valyuta dərəcələrinin dəyişməsinin təsirinə məruz qalır.

Şirkətin xarici valyuta mübadiləsi dərəcəsinə məruz qalması aşağıdakı cədvəldə göstərilmişdir:

	AZN	**ABŞ Dolları**	**Avro**	**Cəmi 31 dekabr 2015**
Aktivlər				
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	26,651	4,185	5	30,841
Komissiya üzrə debitor borcu	36,629	-	-	36,629
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	1,106,000	1,473,633	-	2,579,633
Əvvəlcədən ödənilmiş vergilər	1,093	-	-	1,093
Əmlak və avadanlıqlar	481,738	-	-	481,738
Qeyri-maddi aktivlər	224,262	-	-	224,262
Digər aktivlər	6,110	-	-	6,110
Cəmi aktivlər	**1,882,483**	**1,477,818**	**5**	**3,360,306**
Öhdəliklər				
Digər öhdəliklər	54,930	-	4,262	59,192
Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəlikləri	14,555	-	-	14,555
Cəmi öhdəliklər	**69,485**	**-**	**4,262**	**73,747**
Açiq valyuta mövqeyi	**1,812,998**	**1,477,818**	**(4,257)**	

	AZN	ABŞ Dolları	Avro	Cəmi 31 dekabr 2014
Aktivlər				
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	92,689	2,678	3	95,370
Komissiya üzrə debitor borcu	190,671	-	-	190,671
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	2,241,427	-	-	2,241,427
Əvvəlcədən ödənilmiş vergilər	54,023	-	-	54,023
Əmlak və avadanlıqlar	451,109	-	-	451,109
Qeyri-maddi aktivlər	262,494	-	-	262,494
Digər aktivlər	20,476	-	-	20,476
Cəmi aktivlər	**3,312,889**	**2,678**	**3**	**3,315,570**
Öhdəliklər				
Digər öhdəliklər	59,164	-	-	59,164
Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəlikləri	6,183	-	-	6,183
Cəmi öhdəliklər	**65,347**	**-**	**-**	**65,347**
Açiq valyuta mövqeyi	**3,247,542**	**2,678**	**3**	

Valyuta riskinin həssaslığı

Aşağıdakı cədvəllər ABŞ Dolları və AVRO-nun AZN-ə nisbətən məzənnəsinin 10% artıb-azalmasına Şirkətin həssaslığını ərtaflı göstərir. 10% həssaslıq dərəcəsi xarici valyuta riski haqqında hesabatı daxili rəhbərliyə təqdim edərkən istifadə olunur və rəhbərliyin xarici valyuta mübadiləsi dərəcələrinə qiymətləndirməsini özündə əks etdirir. Həssaslıq analizinə yalnız balansda qalan xarici valyutada olan maliyyə vasitələri daxildir və bu, dövrün sonunda bu vasitələrin valyuta mübadilə məzənnəsindəki 10% artıb-azalma ilə konvertasiyaya düzəliş arasındakı fərq nəzərə alınaraq hesablamalar həyata keçirilir.

	31 dekabr 2015		**31 dekabr 2014**	
	AZN / ABŞ dolları +10%	AZN / ABŞ dolları -10%	AZN / ABŞ dolları +10%	AZN / ABŞ dolları -10%
Vergidən əvvəlki mənfəətə xalis təsiri	147,782	(147,782)	268	(268)

	31 dekabr 2015		**31 dekabr 2014**	
	AZN / AVRO +10%	AZN / AVRO -10%	AZN / AVRO +10%	AZN / AVRO -10%
Vergidən əvvəlki mənfəətə xalis təsiri	(426)	426	-	-

Həssaslıq analizi ilə bağlı məhdudiyyətlər

Yuxarıdakı cədvəllər digər ehtimallarda dəyişikliklər olmadıqda əsas ehtimalların dəyişməsinin təsirini əks etdirir. Əslində cədvəldə qeyd edilən ehtimallarla digər faktorlar arasında qarşılıqlı əlaqə mövcuddur. Qeyd etmək lazımdır ki, cədvəldəki həssaslıq göstəriciləri xətti funksiya üzrə hesablanmır və valyuta məzənnəsinin daha çox və ya az dəyişməsinə qarşı həssaslığı cədvəldə göstərilən rəqəmlər əsasında birbaşa interpolyasiya və ekstrapolyasiya edilə bilməz.

Həssaslıq analizi Şirkətin aktivlərinin və öhdəliklərinin fəal şəkildə idarə edildiyini nəzərə almır. Bundan əlavə, Şirkətin maliyyə vəziyyəti bazarda dəyişikliklər baş verdikdə dəyişə bilər. Məsələn, Şirkətin maliyyə riskinin idarə edilməsi strategiyası bazardakı dəyişikliklərə qarşı həssaslığın idarə edilməsini nəzərdə tutur. Bazardakı dəyişikliklər müəyyən həddi keçəndə Şirkətin rəhbərliyi bəzi investisiyaları satmaq, investisiya portfelinin strukturunu dəyişdirmək və ya müəyyən sığortalayıcı addımlar atmaq kimi qərarlar həyata keçirə bilər. Nəticədə, ehtimallardakı dəyişikliklər öhdəliklərə heç bir təsir göstərməyə bilər, aktivlər isə maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda bazar qiyməti ilə dəyərləndiriləcək. Belə hallarda aktivlər və öhdəliklər üçün müxtəlif qiymətləndirmə bazasından istifadə edilməsi xalis aktivlərin dəyişməsinə gətirib çıxara bilər.

Yuxarıda qeyd edilən həssaslıq təhlilləri ilə bağlı digər məhdudiyyətlərə aşağıdakılar daxildir: yaxın dövrdə mümkün bazar dəyişiklikləri ilə bağlı hər hansı əminlik olmadan qabaqcadan verilən və yalnız Şirkətin mövqeyini əks etdirən potensial riskin nümayiş etdirilməsi üçün hipotetik bazar dəyişikliklərindən istifadə və bütün faiz dərəcələrinin eyni qaydada hərəkət etməsi ehtimalı.